

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา)

ปริญญา

เทคโนโลยีการศึกษา

เทคโนโลยีการศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง สภาพ ปัญหา และความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

State Problems and Needs of Instructional Media Utilization for the Instructors
of National Defence College, National Defence Study Institute

นามผู้วิจัย ร้อยโทหญิง ปุณยวีร์ เกียรติประจักษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศตรี สัญชัย พัฒนสิทธิ์, กศ.ด.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุวิษ บุตรสุวรรณ, กศ.ม.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์จกมล แก่นเพิ่ม, คอ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศตรี สัญชัย พัฒนสิทธิ์, กศ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

สภาพ ปัญหา และความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

State Problems and Needs of Instructional Media Utilization for the Instructors
of National Defence College, National Defence Study Institute

โดย

ร้อยโทหญิง ปุณยวีร์ เกียรติประจักษ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา)
พ.ศ. 2552

บุญยวีร์ เกียรติประจักษ์, ร้อยโทหญิง 2552: สภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอน
ของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศตรี สัตยชัย พัฒนสิทธิ์, กศ.ด. 101 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอน
ของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกัน
ประเทศ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้
สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ สถิติที่ใช้ คือ
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ ได้แก่ ประเภทเอกสารและ
ภาพประกอบการสอน มีระดับการใช้มากที่สุด คือ เอกสารประกอบการบรรยาย ประเภทวัสดุฉายเส้น
และกระดาน มีระดับการใช้มากที่สุด คือ กระดานไวท์บอร์ด รูปภาพฉายเส้น และแผ่นสถิติ ประเภท
โสตทัศนวัสดุ มีระดับการใช้มากที่สุด คือ แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) ประเภท
กิจกรรมและการละเล่น มีระดับการใช้มากที่สุด คือ การทัศนศึกษา และประเภทเครื่องมือ
โสตทัศนอุปกรณ์ มีระดับการใช้มากที่สุด คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ 2) ปัญหาการใช้สื่อการสอนของอาจารย์
ที่พบมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ไม่สามารถบริการด้านสื่อการ
สอนได้อย่างทั่วถึง 3) ความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ ได้แก่ ประเภทเอกสารและ
ภาพประกอบการสอน มีระดับความต้องการปานกลาง คือ เอกสารประกอบการบรรยาย วารสาร
หนังสือ หนังสือเรียน ภาพถ่าย ประเภทวัสดุฉายเส้นและกระดาน มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ แผ่น
สถิติ กระดานไวท์บอร์ด แผนที่ ประเภทโสตทัศนวัสดุ มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ แผ่น
บันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) ประเภทกิจกรรมและการละเล่น มีระดับความต้องการมาก
ที่สุด คือ การทัศนศึกษา ประเภทเครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ เครื่อง
คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องโปรเจกเตอร์ และประเภท
การบริการ มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ จัดให้บริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทาง
วิชาการ และการถ่ายเอกสาร

Punyawee Kiatprajuk, First Lieutenant 2009: State Problems and Needs of Instructional Media Utilization for the Instructors of National Defence College, National Defence Study Institute. Master of Education (Educational Technology), Major Field: Educational Technology, Department of Educational Technology. Thesis Advisor: Assistant Professor Squadron Leader Sunchai Pattanasith, Ed.D. 101 pages.

The purpose of this research was to study the state of problems and needs of instructional media utilization National Defence College's instructors.

The population of this research were 50 National Defence College's instructors. Data were collected by questionnaires. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that : 1) State of instructors and teaching media are the document and picture instructional materials type using sheets at the highest level, graphic instructional materials type using whiteboards, pictures and statistical maps at a high level, audio visual instructional materials type using diskettes at the highest level, activities and plays instructional materials type using field trips at the highest level and audio visual equipments type using the computer sets at the highest level. 2) The most problem with the teaching media appeared that the audiovisual officers had many responsibilities and insufficient time to service all instructors; and 3) The need in using teaching media for instructors are the document and picture instructional materials type using at the middle level are sheets, journals, books, text books, pictures , graphic instructional materials type using statistical maps, whiteboards and maps at the highest level, audio visual instructional materials type using diskettes at the highest level, activities and plays instructional materials type using field trips at the highest level, audio visual equipments type using computer sets, video tapes and video cassette players, tape recorders and projectors at the highest level and service type using printing service, creating original academic documents and photocopying at a high level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากการให้คำปรึกษาและ
ข้อเสนอแนะ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น.ต.ดร.
สัณชัย พัฒนสิทธิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ สุวิชัย บุตรสุวรรณ กรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์จกมล แก่นเพิ่ม กรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้แทน
บัณฑิตวิทยาลัย ที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอนถึงวิธีการและ
กระบวนการที่จะได้มาซึ่งความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งกำลังใจ ห่วงใย มา
โดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษา
คำแนะนำ และเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการแสดง
ความคิดเห็น

ประโยชน์แห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ พลตรี อุดลวิทย์ คุณแม่จิราพร เกียรติประจักษ์
ที่ให้ชีวิต พี่น้องและข้าราชการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ให้
กำลังใจและให้ความช่วยเหลือทุกๆ ด้าน รวมถึงคุณชัชวรัตน์ ชูชาติเจริญวงศ์ พี่ๆ เพื่อนๆ เทคโนโลยีการศึกษา
ภาคพิเศษรุ่นที่ 7 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้
สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

บุญยวีร์ เกียรติประจักษ์

เมษายน 2552

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน	8
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	50
ประชากร	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การสร้างเครื่องมือ	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	55
ผลการวิจัย	55
ข้อวิจารณ์	71
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการวิจัย	76
ข้อเสนอแนะ	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	80
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์	86
ภาคผนวก ข แบบประเมินเครื่องมือ	88
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	90
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	101

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
2	แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน	58
3	แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน	59
4	แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทโสตทัศนวัสดุ	59
5	แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทกิจกรรมและการเล่น	60
6	แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทเครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์	60
7	แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านสื่อการสอน	61
8	แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านครูผู้สอน	62
9	แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านการได้รับบริการ	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านเจ้าหน้าที่ โสตทัศนศึกษา	64
11	แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านงบประมาณ	65
12	แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทเอกสารและ ภาพประกอบการสอน	65
13	แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทวัสดุสายเส้นและ กระดาน	66
14	แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทโสตทัศนวัสดุ	67
15	แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทกิจกรรมและ การเล่น	67
16	แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทเครื่องมือ โสตทัศนอุปกรณ์	68
17	แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทการบริการ	69

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 การแบ่งส่วนราชการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

37

บทที่ 1

บทนำ

จากสภาพสังคมที่มีการแข่งขันและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในปัจจุบัน ทำให้วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดประโยชน์กับประเทศในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาในสังคม ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กล่าวไว้ว่า การเตรียมคนให้มีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี เป็นการเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพ และปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มิใช่การสอนที่เป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ในสังคมข้อมูลที่มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ สื่อต่างๆ เหล่านี้สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างอิสระ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคมไทยในอนาคต การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้มีแนวคิดที่จะเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังต้องสามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้และมีการพัฒนาสื่อในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อประสมและอุปกรณ์การเรียนการสอนอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คุณภาพการเรียนการสอนจะดีและสำเร็จตามความมุ่งหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา สื่อการสอนและสภาพแวดล้อมต่างๆ ผู้สอนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้สอนจะต้องแสวงหาเทคนิค กลวิธีต่างๆ รวมถึงการเลือกสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วิดิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์เนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุ สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์

ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับทำให้ การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี (กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 100)

ความสำคัญของปัญหา

จุดมุ่งหมายพื้นฐานของการศึกษา คือ การจัดให้มีการเรียนรู้อย่างมีระบบและมี ประสิทธิภาพ องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ดังกล่าวสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้ คือ การนำเอาสื่อการสอนเข้ามาช่วยในระบบการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้สอนในฐานะที่เป็นผู้ให้ ความรู้ ความเข้าใจ และเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำแนวทางต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการ พัฒนาตนเอง จึงจำเป็นที่ต้องปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534) ในข้อที่ว่าปรับปรุง กระบวนการฝึกหัดและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ที่เน้นให้มีการฝึกปฏิบัติ การจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวิเคราะห์ การ สังเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้าง การประยุกต์และการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ ผู้สอนที่ดีจึงควรใส่ใจใฝ่หาความรู้ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวโน้มของการเรียนการสอน วิธีการสอนและการเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้การสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนตรงกับ วัตถุประสงค์ผู้สอน

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นสถาบันการศึกษา ชั้นสูงของกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่มีภารกิจหลักในการประสานวิทยการในการป้องกัน ราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน รวมทั้งพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารจากภาคเอกชนและภาคการเมือง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในการรักษาความมั่นคง และส่งเสริมการพัฒนาความมั่นคงของชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

จากเจตนารมณ์ด้านนโยบายการศึกษาของผู้บริหารของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ตระหนักว่า การดำเนินการในระบบการศึกษา ต้องมีการครอบคลุม ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอน

ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจตรงตามที่อาจารย์ผู้สอนได้อธิบาย ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยประกอบในด้านการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดการมองเห็นภาพในวิชานั้นๆ ได้ง่ายขึ้น ตรงกับ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตมีวิธีที่หลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศ ตลอดจนการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างประหยัดและเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ประสบความสำเร็จตรงกับภารกิจและนโยบายการศึกษาของสถาบัน ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางให้ผู้สอนใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและเลือกใช้สื่อการสอนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
2. เพื่อศึกษาความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อนำไปปรับปรุงการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ได้แนวทางแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของผู้สอนวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดในระบบการเรียนการสอนของสถาบันแห่งนี้

3. เป็นแนวทางสำหรับในการวางแผนจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

4. สามารถนำผลของการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการทำวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 20 คน และอาจารย์พิเศษ จำนวน 30 คน รวม 50 คน

2. สิ่งที่ได้ศึกษาได้แก่ สภาพ ปัญหาและความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยยึดการแยกประเภทสื่อการสอนของ ชม ภูมิภาค (2526: 19) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (equipment หรือ hardware หรือ big media), วัสดุ (software) หรือสื่อเล็ก (small media) และวิธีการ (Method) โดยผู้วิจัยได้แบ่งสิ่งที่ศึกษา ดังนี้

2.1 สื่อการสอนที่ศึกษาจากสภาพและความต้องการ มีดังนี้

- 2.1.1 ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน
- 2.1.2 ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน
- 2.1.3 ประเภทโสตทัศนวัสดุ
- 2.1.4 ประเภทกิจกรรมและการละเล่น
- 2.1.5 ประเภทเครื่องมือและโสตทัศนอุปกรณ์

2.2 ศึกษาปัญหาการใช้สื่อการสอน มีดังนี้

- 2.2.1 ด้านสื่อการสอน
- 2.2.2 ด้านครูสอน
- 2.2.3 ด้านการให้บริการ
- 2.2.4 ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา
- 2.2.5 ด้านงบประมาณ

นิยามศัพท์

สภาพการใช้สื่อการสอน หมายถึง ลักษณะการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งผู้ใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ อาจารย์ประจำวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และอาจารย์พิเศษ

ปัญหาการใช้สื่อการสอน หมายถึง เหตุ ขัดข้องและอุปสรรคการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ด้านครูสอน ด้านการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา และด้านงบประมาณ

ความต้องการการใช้สื่อการสอน หมายถึง ความปรารถนาของอาจารย์ผู้สอนด้านสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์และโสตทัศนูปกรณ์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

อาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หมายถึง บุคลากรทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอน นักศึกษาที่เข้ารับการศึกษ และควบคุมการสัมมนาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (equipment หรือ hardware หรือ big media), วัสดุ (software) หรือสื่อเล็ก (small media) และวิธีการ (method) ซึ่งประกอบด้วย สื่อประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน สื่อประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน สื่อประเภท

โสตทัศนวัสดุ สื่อประเภทกิจกรรมและการละเล่น และสื่อประเภทเครื่องมือและโสตทัศนอุปกรณ์ ที่นำมาใช้ในการสนับสนุนด้านการเรียนการสอนในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อให้ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน

การใช้สื่อการสอน หมายถึง การพิจารณาการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา เวลา สถานที่ รูปแบบของการสอนและกลุ่มกิจกรรม

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัย เรื่อง “สภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำมาเรียบเรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

- 1.1 ความหมายของสื่อทางการศึกษา
- 1.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน
- 1.3 คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน

2. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

- 2.1 ประวัติความเป็นมา
- 2.2 ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 2.3 การจัดการศึกษา
- 2.4 สภาพสื่ออุปกรณ์การศึกษา
- 2.5 ความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยในประเทศ
- 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

สื่อ หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ แนวความคิด เหตุการณ์ ฯลฯ หากพิจารณาในด้านการสื่อสารนั้น สื่อ คือ สิ่งต่างๆ ที่เป็นพาหนะนำความรู้หรือสารสนเทศ (information) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น หากนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ในการเรียนการสอน เราเรียกว่า สื่อการเรียนการสอน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ ดังนี้

วาสนา ชาวหา (2545 อ้างใน สุรัชย์, 2545: 12) ได้กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลาง หรือพาหนะนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 100) ได้ให้คำจำกัดความของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง สื่อใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วิดิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุนเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุสิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

Shores (1969: 1) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยสื่อความหมายจัดขึ้นโดยครูและนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการสอนทุกชนิดจัดเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ แผนที่ ของจริง และทรัพยากรจากแหล่งชุมชน

Gerlach and Ely (1980: 182) ได้ให้คำจำกัดความของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง บุคคล วัสดุ เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ครู หนังสือ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ล้วนเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น

จากความหมายข้างต้นดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นสื่อกลางถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้การสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประเภทของสื่อการสอน

สื่อการสอนนั้นมีจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องทำการจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้และเก็บรักษา การจำแนกประเภทของสื่อนี้อาจทำได้หลายแบบ โดยยึดหลักในการจำแนกที่แตกต่างกันออกไป ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้จำแนกประเภทและชนิดของสื่อการสอนไว้ตามลักษณะที่ต่างกัน ได้แก่

ชม ภูมิภาค (2526: 19) ได้แยกประเภทของสื่อการสอนเป็น 3 ประเภท คือ

1. อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (equipment หรือ hardware หรือ big media) เป็นเรื่องของเครื่องยนต์ กลไก ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหลาย พวกนี้ต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ (software) เพื่อนำสารใน software ออกไปยังผู้รับสาร สื่อเหล่านี้ ได้แก่ เครื่องฉายต่างๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายเทปภาพ เครื่องฉายสไลด์ फिल्मสตริป เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องวิทยุโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทป เครื่องเล่นแผ่นเสียง

2. วัสดุ (software) หรือสื่อเล็ก (small media) สื่อพวกนี้บางอย่างก็ใช้ทำงานได้เองในตัวของมัน บางอย่างก็ต้องใช้กับสื่อใหญ่ (big media) พวกที่ต้องใช้กับสื่อใหญ่ เช่น फिल्मฉาย ภาพยนตร์ फिल्मสตริป และสไลด์ แผ่นภาพโปร่งใส เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง เทปบันทึกภาพ รายการวิทยุ บทเรียนที่ใช้กับเครื่องสอนหรือคอมพิวเตอร์ บางชนิดใช้ได้ในตัวของมันเอง เช่น ภาพ หุ่นจำลอง แผนที่ สื่อประเภทนี้ทำหน้าที่สำคัญในการเก็บสารไว้ในรูปต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

3. วิธีการ (method) สื่อประเภทนี้เป็นการกระทำ เป็นการปฏิบัติ อาจจะใช้สื่อประเภทเบาด้วยก็ได้หรือไม่มีก็ได้ ได้แก่ ละคร การสาธิต นิทรรศการอื่นๆ

วีระ ไทยพานิช (2528: 55-56) ได้แบ่งสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อทัศนวัสดุ (audio – visual materials) หรือสื่อเบา (software) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1.1 สื่อชนิดที่ไม่สามารถนำเสนอได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยสื่อทัศนอุปกรณ์ (equipment) หรือสื่อหนัก (hardware) ช่วยนำเสนอ เช่น แผ่นโปรงแสง फिल्मภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป ม้วนเทป ม้วนวิดีโอเทป diskette เป็นต้น

1.2 สื่อชนิดที่สามารถนำเสนอได้ด้วยตนเอง เช่น กระดานดำ แผนที่และลูกโลก การ์ตูน โปสเตอร์ แผนภาพ ของตัวอย่าง ของจำลอง ฯลฯ

2. สื่อทัศนอุปกรณ์ (audio – visual equipment) หรือสื่อหนัก (hardware) สื่อทัศนอุปกรณ์ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับอิเล็กทรอนิกส์และอาศัยไฟฟ้า (battery) ในการทำงาน สื่อชนิดนี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าอุปกรณ์หรือเครื่องมือ ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทเครื่องฉาย (projected equipment) และเครื่องเสียง (sound equipment) เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องเล่นจานเสียง เครื่องเทปบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องเทปบันทึกภาพ เครื่องฉายภาพโปรงแสง เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายภาพทึบแสง ระบบขยายเสียง เครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช ไมโครคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. วิธีการสอนและเทคนิค (methods and techniques) ได้แก่ กระบวนการหรือวิธีการสอนต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เช่น การสาธิต การแก้ปัญหา การบรรยาย การสอนรายบุคคล เกมจำลอง เป็นต้น

สุโชติ คาวสุโข และสาโรจน์ แผงยัง (2535: 12) ได้กล่าวถึงประเภทของสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ (equipment) เป็นสื่อที่ประกอบด้วยเครื่องกลไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพโปรงใส เครื่องเทปบันทึกเสียง วิทยุ วิดีโอเทป เครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์

2. สื่อประเภทวัสดุ (materials) เป็นสื่อที่มีขนาดเล็กที่ทำหน้าที่เก็บเนื้อหาความรู้ในลักษณะของภาพหรือเสียง จัดแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 สื่อที่จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการนำเสนอจึงจะสามารถใช้ในการเรียนการสอนได้ เช่น फिल्मสไลด์ फिल्मภาพยนตร์ ม้วนเทป เป็นต้น

2.2 สื่อที่เป็นตัวของมันเองโดยไม่ต้องอาศัยสื่ออื่นๆ มานำเสนอ เช่น หนังสือรูปภาพ ของจริง หุ่นจำลอง แผนที่ แผนภูมิ เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ (techniques or methods) เป็นสื่อประเภทเทคนิควิธีการกิจกรรมหรือกระบวนการสอนต่างๆ เช่น การบรรยาย การสอนรายบุคคล เกม การแสดงละคร กลุ่มสัมพันธ์ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ (2537: 108) ได้แบ่งประเภทของการสอนไว้ 3 ประเภท คือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่มีการผูกพันสิ่งเปลี่ยน เช่น ซอล์ก फिल्म ภาพถ่าย ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ

2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ

3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต ทดลอง เกม และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

Dale (1969: 105-135) ได้แบ่งสื่อการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการอภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ เป็นการแสดงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้ และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้มาสร้างเป็นกรวยประสบการณ์ (Cone of experiences) ประกอบด้วย 11 ขั้น ซึ่งพัฒนาความคิดมาจากนักจิตวิทยาชื่อบรูเนอร์ (Bruner) โดยเรียงลำดับจากฐานกรวยไปยังยอดกรวย ดังนี้

1. ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงจากของจริง สถานการณ์จริง หรือด้วยการกระทำของตนเอง เช่น การจับต้องและการเห็น เป็นต้น
2. ประสบการณ์จำลอง เป็นการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงเป็นจริงที่สุด ซึ่งอาจเป็นของจำลองหรือสถานการณ์จำลองก็ได้ เช่น หุ่นจำลอง ลูกโลก ของตัวอย่าง
3. ประสบการณ์นาฏการหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เพื่อการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่มีข้อจำกัดด้วยยุคสมัยเวลาและสถานที่ เช่น เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม
4. การสาธิต เป็นการแสดง หรือกระทำประกอบคำอธิบาย เพื่อให้เห็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น เช่น การใช้เครื่องมือประกอบ รวมทั้งกระดานดำ แผ่นป้ายสำลี ป้ายแม่เหล็ก
5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้ผู้เรียนพบเห็นและเรียนรู้จากประสบการณ์ภายนอกสถานที่เรียน โดยเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ เช่น ไปสวนสัตว์เพื่อดูสัตว์นานาชนิด เยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์เพื่อดูวัตถุและสถานที่โบราณ
6. นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงวัสดุเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์กับผู้ที่มาชม รวมถึงการจัดแสดงป้ายนิเทศ
7. โทรทัศน์ โดยใช้ทั้งโทรทัศน์การศึกษาและโทรทัศน์การสอนเพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนหรือผู้ชมที่อยู่ในห้องเรียนหรืออยู่ทางบ้าน และใช้ส่งได้ทั้งในระบบวงจรเปิดและวงจรปิด การสอนอาจจะเป็นการสอนสดหรือบันทึกลงวิดีโอทัศน์ก็ได้
8. ภาพยนตร์ เป็นภาพเคลื่อนไหวและเสียงที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ลงบนฟิล์ม(ในปัจจุบันเป็นการใช้แผ่นวีซีดี/ดีวีดี) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียง
9. การบันทึกเสียง วิทยู ภาพนิ่ง ในขั้นตอนนี้ของกรวยประสบการณ์การใช้สื่อหลายประเภท สื่อเสียงและภาพอาจใช้ได้ทั้งการเรียนรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม สื่อในขั้นตอนนี้จะให้

ประสบการณ์น้อยกว่าสื่อโสตทัศนที่กล่าวมาข้างต้นทั้งนี้เนื่องจากภาพนิ่ง (ภาพถ่ายหรือภาพเลียนแบบของจริง) ขาดความเคลื่อนไหวและเสียง การกระจายเสียงของวิทยุจะได้ยินเพียงเสียงโดยไม่มีภาพเหมือนการแพร่สัญญาณของโทรทัศน์ และการบันทึกเสียงเป็นการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ให้เฉพาะเสียง

10. ทัศนสัญลักษณ์ สื่อในขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอสัญลักษณ์ทางทัศนะ เช่น แผนที่ แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ หรือเครื่องหมายซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ หรือข้อมูลที่ต้องการให้เรียนรู้

11. วจนสัญลักษณ์ เป็นขั้นจุดยอดกรวยซึ่งนำเสนอประสบการณ์ขึ้นที่เป็นนามธรรมที่สุด ในลักษณะสัญลักษณ์ทางวาจาหรือกิริยาซึ่งจะไม่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางการยภาพของสิ่งที่ใช้แทน เช่น คำ “ม้า” จะไม่มีรูปร่างหรือเสียงเหมือนม้า ในขั้นตอนนี้จึงเป็นนามธรรมของทุกสิ่งที่ไม่เป็นรูปร่างเหมือนตัวคนที่แท้จริงของสิ่งนั้นแต่จะสื่อความหมายของสิ่งนั้นแทน วจนสัญลักษณ์อาจเป็นคำที่สื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น สุนัข รถยนต์ แนวคิด เช่น ความงาม หลักการทางวิทยาศาสตร์ เช่น กฎความโน้มถ่วง สูตร เช่น H_2O รวมถึงสิ่งใด ๆ ที่เป็นตัวแทนของสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวหนังสือในภาษาเขียนและเสียงของคำพูดในภาษาพูด การใช้วจนสัญลักษณ์เป็นสื่อในการเรียนการสอนจึงควรใช้ร่วมกับสื่อในขั้นอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง

Gerlach and Ely (1980: 214-248) ได้จัดแบ่งสื่อการสอนออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทภาพนิ่ง ได้แก่ ภาพประกอบหนังสือต่างๆ ภาพประกอบการจัดป้ายนิเทศ สไลด์ फिल्मสตริป หรือแผ่นโปร่งใส ภาพนิ่ง ภาพถ่ายบันทึกวัตถุสิ่งของและเกี่ยวกับเหตุการณ์เป็นพวกภาพนิ่ง

2. วัสดุอุปกรณ์ประเภทเสียง ได้แก่ การบันทึกเสียงในเทปบันทึก แผ่นเสียงหรือระบบเสียงในฟิล์มภาพยนตร์ เป็นวัสดุอุปกรณ์ในแง่เสนอเป็นรูปนามธรรม

3. ภาพยนตร์และวิดีโอเทป เป็นภาพที่มีลักษณะแสดงการเคลื่อนไหว มีทั้งที่เป็นสีและขาวดำ ผลิตขึ้นจากการแสดงสดหรืออาจใช้เทคนิคทางกราฟิกก็ได้ วัตถุสิ่งของหรือเหตุการณ์

อาจจะถ่ายทำให้เห็นลักษณะอาการปกติ หรือช้ากว่าปกติ หรือวิธีโทมัสแลพส์ หรือการหยุดภาพ อาจใช้ในการตัดต่อ เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวได้แจ่มชัด หรือทำให้เรื่องน่าสนใจขึ้น จะมีเสียงหรือไม่มีเสียงประกอบก็ได้ ทั้งในแง่เสียงธรรมชาติหรือเสียงประดิษฐ์ประกอบก็ได้

4. โทรทัศน์ภาพและเสียง ซึ่งปรากฏบนจอเครื่องรับโทรทัศน์ ภาพจะเป็นรายการสดจากสถานีหรือจากวิดีโอเทป หรือจากภาพยนตร์ก็ได้ จะส่งเป็นแบบโทรทัศน์วงจรปิดหรือออกอากาศ หรือผ่านสัญญาณดาวเทียม โดยมีเครื่องรับโทรทัศน์เปิดชมรายการ

5. ของจริง สถานที่จำลอง และหุ่นจำลอง ได้แก่ บุคคล เหตุการณ์ วัสดุสิ่งของและการสาธิต

6. บทเรียนแบบโปรแกรมและคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบเรียนแบบโปรแกรม จะเน้นเกี่ยวกับทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จการเรียนรู้ โดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพ โดยสร้างบทเรียนที่เร้าความสนใจแก่ผู้เรียนเป็นตอนๆ โดยที่นักเรียนจะทราบคำตอบว่าถูกหรือผิดได้ทันที แบบเรียนมีชนิดบทเรียนเพื่อการซ่อมเสริมแบบโปรแกรมมีหลายแบบสามารถใช้สื่อต่างๆ ประกอบเสนอเนื้อหาสาระข้อสนเทศต่างๆ เช่น ใช้เสนอด้วยหนังสือ สไลด์ – เทป फिल्मสตริป วิดีโอเทป ภาพยนตร์ เครื่องช่วยสอน และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

Robert (2548 อ้างใน กิดานันท์, 2548: 101) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมายทางเสียงและภาพ ดังนี้

1. สื่อที่ไม่ต้องใช้เครื่องฉายประกอบ (Non-projected materials) เป็นสื่อที่ใช้การสื่อสารทางทัศน์ โดยไม่ต้องใช้เครื่องฉายร่วมด้วย ได้แก่

1.1 สื่อภาพ (Illustrative materials) เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ด้วยตัวเอง เช่น ภาพกราฟิก กราฟ แผนภาพ แผนที่ ของจริง ของจำลอง ฯลฯ

1.2 กระดานสาธิต (Demonstration boards) ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา เช่น กระดานขอลึก กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก กระดานผ้าล้า ฯลฯ

1.3 กิจกรรม (Activities) เป็นเทคนิควิธีการเพื่อการเรียนรู้ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

2. สื่อใช้เครื่องฉาย (Projected materials and equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์เพื่อการสื่อสารด้วยภาพ หรือทั้งภาพและเสียง มีทั้งระบบฉายตรงและฉายอ้อม เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะกับอุปกรณ์นั้น เพื่อให้เป็นภาพปรากฏขึ้นบนจอภาพ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะใช้กับแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ใช้กับแผ่นฟิล์มสไลด์ หรือทั้งภาพและเสียง เช่น เครื่องเล่นดีวีดีใช้กับแผ่นวีซีดีและดีวีดี เป็นต้น

3. สื่อเสียง (Audio materials and equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสารด้วยเสียง อุปกรณ์เครื่องเสียงจะใช้ถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะกับอุปกรณ์นั้น เพื่อเป็นเสียงให้ได้ยิน เช่น เครื่องเล่นซีดีใช้กับแผ่นซีดี เครื่องเล่น/บันทึกเทปใช้กับเทปเสียง หรืออาจเป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสัญญาณเสียง เช่น วิทยุที่รับสัญญาณเสียงจากแหล่งส่ง โดยไม่ต้องใช้วัสดุใดๆ ในการนำเสนอเสียง

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของสื่อการสอนสามารถแบ่งได้จากลักษณะของสื่อตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน และจากลักษณะของการนำไปใช้ คือ ประเภทวัสดุ (software) ประเภทอุปกรณ์ (hardware) และประเภทเทคนิควิธีการ (techniques or methods)

คุณค่าของสื่อการสอน

สื่อการสอนนับว่ามีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เพราะสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ง่าย ช่วยถ่ายทอดความรู้ลึก ความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้สอนจึงควรศึกษาถึงคุณค่าของสื่อการสอน เพื่อสามารถนำสื่อการสอนไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคุณค่าของสื่อการสอนไว้ดังนี้ คือ

เปรี๊ยะ กุมุท (2519: 4) ได้กล่าวสรุปคุณค่าของสื่อการสอนจากผลการวิจัยสื่อการสอนชนิดต่างๆ โดยมีได้จำกัดเฉพาะชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งมีคุณค่าต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะความคิดรวบยอดเป็นอย่างเดียวกัน
เกิดความหมายชัดเจนแก่ผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากในเวลาจำกัด และมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น

3. ช่วยความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้สึกร ทำอะไรเป็นเร็วและดีขึ้น จดจำสิ่งที่ควรจดจำไว้ได้นาน

5. ช่วยส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

6. ช่วยขจัดปัญหาในการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีข้อจำกัดต่างๆ ดังนี้

6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น

6.2 ทำสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้น

6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง

6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้ดูเร็วขึ้น

6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มาให้มีขนาดเล็กลง

6.6 ทำสิ่งที่เล็กมาให้ขยายขนาดขึ้น

6.7 นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาให้ศึกษาได้

6.8 นำสิ่งที่อยู่ไกลลึกลับมาศึกษาได้

7. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนสำเร็จง่ายขึ้น สอบได้มากขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 108) ได้สรุปคุณค่าของสื่อการสอนไว้ ดังนี้

สื่อกับผู้เรียน

1. สื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิด
ความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิด
ความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

2. สื่อช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและกับผู้สอนด้วย

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

สื่อกับผู้สอน

1. การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียวและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย

2. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

3. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

Erickson (1965: 55) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนว่า สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น และทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารที่มีความหมาย ช่วยเสริมสร้างให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนและ

สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ยุ่งยากซับซ้อนของวิชาต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดกิจกรรมที่มีความหมายจากการปฏิบัติงานร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม สื่อการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้นก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนจึงควรจะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดีและข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรม การสอน บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

แนวคิดและทฤษฎีในการเลือกใช้สื่อการสอน

การที่จะใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการเรียนการสอนได้นั้นจำเป็นต้องรู้จักวิธีการเลือกใช้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งนักการศึกษาได้เสนอแนวความคิดในการเลือกใช้สื่อการสอนไว้ดังนี้ คือ

Goodman (ม.ป.ป. ก. อ้างใน จลองชัย สุรวัฒนบุรณ, ม.ป.ป. ก.: 156) ได้กล่าวถึงการเลือกสื่ออย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีวิเคราะห์ระบบไว้ 12 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจเบื้องต้นเลือกสื่อให้เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนและวัตถุประสงค์การสอน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์เครื่องมือและวิธีการเสนอสื่อ

ขั้นที่ 5 สำรวจความสะดวกในการใช้และจัดหาเครื่องมือ

ขั้นที่ 6 วิเคราะห์สื่อที่จัดหาได้และสื่อที่ไม่มีแต่มีประโยชน์

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ความสามารถในการผลิตสื่อ

ขั้นที่ 8 วิเคราะห์ประสิทธิผลทางการสอน โดยพิจารณาสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด
เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย

ขั้นที่ 9 เลือกสื่อที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณค่าทางการสอนและราคา

ขั้นที่ 10 จัดหาหรือผลิตสื่อที่จำเป็นสำหรับใช้สอน

ขั้นที่ 11 ทดลองใช้และประเมินผลเบื้องต้น

ขั้นที่ 12 ได้สื่อที่เลือกที่ดีที่สุด มีการตรวจสอบข้อมูลประเมินผลป้อนกลับ เพื่อการ
ปรับปรุงแก้ไข

แนวคิดในการเลือกใช้สื่อการสอนของวิรุพห์ ลีลาพฤทธ์ (2522: 23 - 24) ได้ให้แนวคิด
ในการเลือกใช้สื่อการสอนไว้ 5 ประการ คือ

1. สื่อ่นั้นเหมาะสมสำหรับการสนองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
2. สื่อ่นั้นถึงผลยังระดับความเข้าใจของนักเรียนหรือไม่
3. ค่าใช้จ่ายในการใช้สื่อนี้ คำนึงกับผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนของนักเรียนหรือไม่
4. สื่อ่นั้นหามาใช้ได้สะดวกหรือไม่ในเวลาที่ต้องการ
5. คุณภาพทางเทคนิคของสื่อ เช่น วัสดุอ่านได้ชัดเจนหรือไม่

วีระ ไทยพานิช (2528: 46) กล่าวถึงการเลือกสื่อการสอนให้ได้ผลในการเรียนการสอน
จำเป็นต้องรู้ในสิ่งเหล่านี้ คือ

1. จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
2. วิเคราะห์ผู้เรียนแต่ละคน
3. วิเคราะห์วิธีการสอน ตลอดจนแยกเป็นส่วนๆ ที่สำคัญ
4. วิเคราะห์แต่ละส่วนประกอบพิจารณาถึงองค์ประกอบให้เหมาะสมกับเวลา

5. จัดการแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้
6. เลือกสื่อการสอนเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการที่กำหนดไว้

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ์ (2528: 140 - 151) ได้สรุปหลักการเลือกสื่อการสอนไว้ คือ

1. ให้สนองวัตถุประสงค์การสอน
2. เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียน
3. พิจารณาสัณฐานภาพของสื่อ
4. เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
5. ถูกต้องเที่ยงตรงกับเนื้อหา
6. มีคุณภาพ จัดทำดี มีความประณีต
7. เหมาะสมกับราคาค่าใช้จ่ายและความพยายาม
8. หลักการพิจารณาใช้สื่อประสม
9. ประยุกต์หลักการใช้สื่อมาใช้ในการเลือกสื่อ
10. ความสามารถในการเลือกสื่อของครูและเจ้าหน้าที่บริการสื่อ

วาสนา ชาวหา (2533: 17) ได้กล่าวไว้ว่า ในการนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ (efficiency) เมื่อนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนแล้ว จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ทุกประการ จึงนับได้ว่าสื่อการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพ (productivity) จำนวนผู้เรียนที่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้เป็นจำนวนมาก ถิ่นับได้ว่าสื่อการสอนนั้นก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด แต่ถ้าจำนวนผู้เรียนที่บรรลุวัตถุประสงค์ มีน้อยก็แสดงว่าสื่อการสอนนั้นไม่มีประสิทธิผล ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3. ประหยัด (economy) การนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอน นอกจากจะคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว จะต้องพิจารณาในเรื่องของการลงทุนที่คุ้มค่าทั้งด้านทุนทรัพย์

แรงงานและระยะเวลาในการใช้งาน สื่อการสอนบางชนิดอาจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง แต่ต้องอาศัยทุนทรัพย์มาก ในขณะที่เราสามารถพิจารณาสื่อการสอนชนิดอื่นมาทดแทนได้ โดยมีผลทดแทนกันแต่ประหยัดกว่า ก็ควรได้เลือกนำสื่อชนิดที่ประหยัดกว่ามาใช้ หรือถ้าสื่อการสอนนั้นอาจต้องใช้ทุนทรัพย์สูงจริง แต่คงทนถาวร สามารถใช้ได้ต่อเนื่องกันในระยะเวลาอันยาวนาน เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อการสอนชนิดที่ราคาถูกแต่ใช้เพียงครั้งสองครั้งก็ชำรุดเสียหาย ซึ่งอาจทำให้ต้องสูญเสียทุนทรัพย์มากกว่าสื่อที่คงทนถาวรแต่มีราคาแพงกว่า ก็ควรพิจารณาเลือกสื่อที่คุ้มค่า

แนวคิดในการเลือกใช้สื่อการสอนของ Davies (1981: 192) ซึ่งได้ให้หลักการเพื่อประกอบการพิจารณาเลือกสื่อการสอนไว้ดังนี้ คือ

1. สื่อนั้นจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน
2. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่จะให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดีเป็นลำดับขั้นตอน
3. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
4. สื่อนั้นควรสะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป
5. ต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนและเป็นจริง
6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือถ้าจะผลิตเองควรคุ้มกับเวลาและการลงทุน

ในการใช้สื่อการสอนนั้น ผู้สอนควรจะได้มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ การวางแผนอย่างเป็นระบบนี้ เราสามารถใช้รูปแบบจำลองที่เรียกว่า The ASSURE Model (Heinich, and other 1989 อ้างใน กิดานันท์, 2536) เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน โดยรูปแบบจำลองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

S tate Objectives	กำหนดวัตถุประสงค์
S elect, Modify, or Design Materials	เลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ
U tilize Materials	ใช้สื่อ
R equire Learner Response	กำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
E valuation	ประเมินผล

วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน (Analyze Learner Characteristics)

เป็นการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนเพื่อผู้สอนจะได้ทราบว่า ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะการที่จะใช้สื่อให้ได้ผลดีย่อมจะต้องเลือกสื่อให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะผู้เรียน ในเรื่องนี้ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ลักษณะทั่วไปได้แก่ อายุ ระดับความรู้ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคน ถึงแม้ว่าลักษณะทั่วไปของผู้เรียนจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนก็ตาม แต่ก็ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถตัดสินใจระดับของบทเรียนและเพื่อเลือกตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สำหรับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนนั้น นับว่ามีส่วนสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียนตลอดจนสื่อการสอนและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน สิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. ทักษะที่มีมาก่อน (prerequisite skills) เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนนั้นอะไรบ้างก่อนที่จะเรียน
2. ทักษะเป้าหมาย (target skills) ผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะที่จะสอนนั้นมาก่อนหรือไม่ เพื่อจะได้สอนให้ตรงกับที่วางจุดมุ่งหมายไว้
3. ทักษะในการเรียน (study skills) ผู้เรียนมีความสามารถขั้นต้นทางด้านภาษา การอ่าน เขียน การคำนวณ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยในการเรียนรู้ในระดับมากน้อยเพียงใด
4. ทศนคติ (attitudes) ผู้เรียนมีทัศนคติอย่างไรต่อวิชาที่จะเรียนนั้น

การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นภาระทำให้เพียงผิวเผินก็ตามแต่ก็สามารถนำไปใช้ในการเลือกสื่อที่เหมาะสมได้เช่น หากผู้เรียนมีทักษะในการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์ก็สามารถช่วยได้ด้วยการใช้สื่อประเภทที่ไม่ใช่สื่อสิ่งพิมพ์ หรือถ้าหากผู้เรียนในกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันมากก็สามารถให้เรียนด้วยชุดการเรียนรู้รายบุคคล เป็นต้น

การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนอาจจะทำได้ยากเป็นบางครั้ง ทั้งนี้เพราะผู้สอนอาจมีเวลาน้อยที่จะสังเกต หรือผู้เรียนอาจเป็นผู้มาจากที่อื่นที่เข้ามาเรียนหรือรับการอบรม แต่ก็สามารถกระทำได้ด้วยการสนทนากับผู้เรียนหรือผู้ร่วมชั้นอื่นๆ หรืออาจมีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อดูพื้นฐานของผู้เรียนก็ได้

กำหนดวัตถุประสงค์ (State Objectives)

วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ตั้งขึ้น เพื่อคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนนั้น การตั้งหรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนี้เพื่อ

1. ผู้สอนจะได้ทราบว่าการเรียนการสอนนั้นมีวัตถุประสงค์อะไร เพื่อสะดวกในการเลือกสื่อและวิธีการให้ถูกต้อง วัตถุประสงค์นี้จะช่วยผู้สอนในการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนและสร้างสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น
2. ช่วยในการประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะผู้สอนจะไม่ทราบเลยว่าผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ถ้าไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ก่อน
3. ช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าเมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้ว จะสามารถเรียนรู้หรือทำอะไรได้บ้างภายหลังจากการเรียนแล้ว

การกำหนดวัตถุประสงค์ควรประกอบด้วย

1. การกระทำ (Performance) เป็นสิ่งที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้าง ภายหลังจากการเรียนแล้ว ซึ่งการกระทำนั้นต้องเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้

2. เงื่อนไข (Conditions) เป็นข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่ตั้งขึ้น โดยรวมอยู่ภายใต้การกระทำนั้น

3. เกณฑ์ (Criterial) เป็นการตัดสินใจการกระทำนั้นว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว ควรมีการแบ่งประเภทหรือระดับของขอบเขตการเรียนรู้ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์หรือแนวทางในการตัดสินใจการเรียนรู้ว่าจะครอบคลุมแนวของทักษะหรือพฤติกรรมอะไรบ้างจึงต้องมีการกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ (Select, Modify, or Design Materials)

การที่จะมีสื่อวัสดุที่เหมาะสมในการเรียนการสอนสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

1. เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ในสถาบันการศึกษามักจะมีทรัพยากรที่สามารถใช้เป็นสื่อได้อยู่แล้ว ดังนั้นสิ่งที่ผู้สอนต้องกระทำคือ ตรวจสอบว่ามีสิ่งใดที่จะใช้เป็นสื่อได้บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับลักษณะผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียน เช่น สื่อที่มีอยู่ มีเนื้อหาข้อมูลและกิจกรรมที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการเลือกสื่อนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนในบทเรียนและข้อกำหนดของสถานการณ์การเรียนการสอนด้วย

2. ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว ให้ใช้ได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาและงบประมาณในการดัดแปลงสื่อนั้นด้วย เช่น มีภาพยนตร์เสียงในฟิล์มเป็นภาษาอังกฤษ ถ้ามีการแปลเป็นภาษาไทยแล้วบันทึกเสียงลงใหม่เพื่อให้ผู้เรียนชมและฟังเข้าใจง่ายขึ้น จะคุ้มกับเวลาและการลงทุนหรือไม่ เป็นต้น

ใช้สื่อ (Utilize Materials)

เป็นขั้นตอนของการกระทำจริงซึ่งผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้

1. ดูหรืออ่านเนื้อหาในสื่อเหล่านั้นก่อนเป็นการเตรียมตัว เช่น ดูสไลด์หรือวิดีโอทัศน์เพื่อศึกษาเนื้อหาให้แม่นยำก่อนนำไปสอน หรืออ่านบทวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นร่วมด้วย

2. จัดเตรียมสถานที่ ที่นั่งเรียน อุปกรณ์เครื่องมือ และสิ่งต่าง ๆ เพื่อความสะดวกเรียบร้อย ก่อนการสอน และควรต้องทดลองที่จะใช้ก่อนว่าใช้ได้หรือไม่

3. มีการเตรียมตัวผู้เรียน โดยการใช้สื่อแนะนำเข้าสู่บทเรียน ถ้ามีการฉายวิดีโอหรือ ภาพยนตร์ให้ชมก็ควรจะต้องสรุปเนื้อหาเรื่องที่ชมนั้นให้ผู้เรียนทราบเสียก่อนว่าเกี่ยวข้องกับ บทเรียนอย่างไรบ้างเป็นการแนะนำก่อนล่วงหน้าและเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน

4. ควบคุมชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในสิ่งที่นำเสนอ

การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน (Require Learner Response)

การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งผู้เรียนจะมีการตอบสนองหรือไม่และมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับสื่อที่นำมาใช้ สื่อบางชนิดเมื่อใช้แล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าสื่อชนิดอื่น เช่น การให้อ่านข้อความในหนังสือหรือ คู่มือจะทำให้ผู้เรียนมีการอภิปรายจากสิ่งที่อ่านหรือเห็น ผู้เรียนย่อมมีการตอบสนองเกิดขึ้นได้ทันที และง่ายกว่าการให้ดูภาพยนตร์ ทั้งนี้เพราะการดูภาพยนตร์ถ้าจะดูให้รู้เรื่องจริง ๆ แล้วควรจะต้องดูให้จบเรื่องเสียก่อนแล้วจึงอภิปรายกัน ซึ่งจะดีกว่าหยุดดูทีละตอนแล้วอภิปราย เพราะจะทำให้มีการ ขัดจังหวะ เกิดความไม่ต่อเนื่องในการดูอาจจะทำให้ไม่เข้าใจหรือจับความสำคัญของเรื่องไม่ได้ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถมีการตอบสนองโดยเปิดเผย (overt response) โดยการพูดออกมาหรือเขียน และการตอบสนองภายในตัวผู้เรียน (covert response) โดยการท่องจำ หรือคิดในใจ เมื่อผู้เรียนมีการตอบสนองแล้วผู้สอนควรให้ผลย้อนกลับทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนมีความเข้าใจและเกิด การเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ การเรียนการสอนโดยการให้ทำแบบฝึกหัด การตอบคำถาม การ อภิปรายหรือการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองและ ได้รับการเสริมแรงระหว่างการเรียนได้เป็นอย่างดี

ประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลสามารถกระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลกระบวนการสอน เพื่อเป็นการประเมินว่าสามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ทั้งในด้านผู้สอน สื่อการสอนและวิธีการสอน โดยในการประเมินผลสามารถทำได้ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการสอน

2. การประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามีเกณฑ์เท่าใด การวัดผลอาจทำได้ด้วยการทดสอบ การสอบปากเปล่า หรือดูจากผลงานของผู้เรียน สิ่งสำคัญที่จะทราบได้ว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากน้อยเท่าใด คือ สัมพันธ์จากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียนนั้น

3. การประเมินผลสื่อและวิธีการสอน โดยการให้ผู้เรียนมีการอภิปรายและวิจารณ์การใช้สื่อและเทคนิควิธีการสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

สันทัด ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข (2524: 58) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการใช้สื่อการสอนไว้ ดังนี้

1. ไม่มีสื่อการสอนใดที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย
2. ควรใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
3. ผู้ใช้จะต้องคุ้นเคยกับเนื้อหาของสื่อการสอน
4. สื่อการสอนจะต้องเหมาะสมกับรูปแบบของการสอนและกลุ่มกิจกรรม
5. สื่อการสอนจะต้องเหมาะสมกับสมรรถภาพและวิธีการเรียนของผู้เรียน
6. สื่อการสอนจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่ที่สื่อการสอนนั้นให้ความเป็นรูปธรรม และอยู่ที่ประโยชน์ในการใช้ให้เหมาะสมกับการสอน
7. สภาพแวดล้อมในการใช้สื่อการสอนมีอิทธิพลต่อผลที่ได้รับควรจัดสิ่งแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนนั้น

8. การใช้สื่อการสอนควรมีการทดสอบก่อนและมีคู่มืออธิบายวิธีใช้อย่างเหมาะสม การจัดระบบการใช้สื่อการสอนหากใช้ให้ถูกต้องและเข้าใจขั้นตอนการอย่างดีแล้วจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุด

จริยา เหนียนเกลย (2539: 4) การใช้สื่อการสอนที่จะให้เกิดผลดีที่สุดนั้น ควรมีการวางแผนการใช้ลำดับขั้น ดังนี้

การเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอน

1. พิจารณาคูณค่าและวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่จะสอน
2. พิจารณาสິงที่จะเป็นปัญหาของการสอน
3. พิจารณาความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
4. เลือกหาหรือทำสื่อการสอน ซึ่งจะทำการแก้ปัญหาการเรียนในชั้นได้
5. พิจารณาถึงวิธีที่จะใช้สื่อการสอนนั้นให้เป็นผลดีที่สุด
6. เตรียมและทดลองเป็นอย่างดีที่ใช้ในห้องเรียน

การเตรียมชั้นเรียน

1. เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น สายไฟ หม้อแปลง โต๊ะสาธิต
2. เตรียมจัดที่นั่ง ที่ตั้งอุปกรณ์ การระบายอากาศ แสงสว่าง

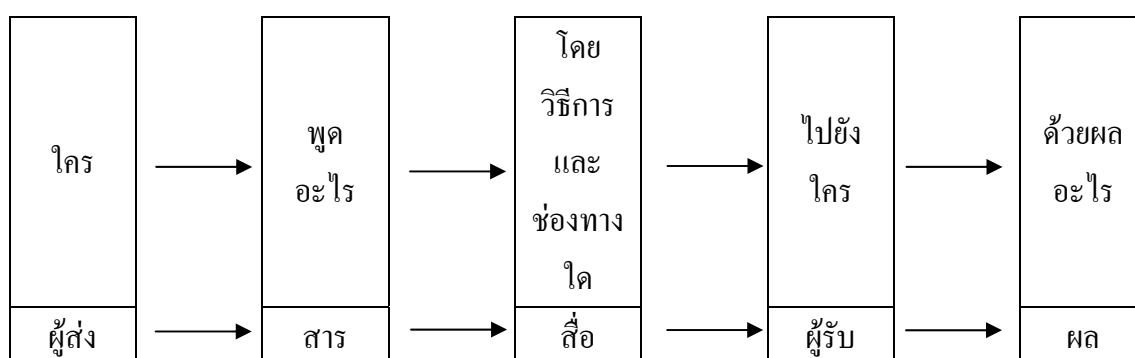
การเตรียมผู้เรียน

1. อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้สื่ออะไร สอนอะไร
 2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไรระหว่างการใช้อุปกรณ์
 3. อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอนประกอบ
- การสอน

เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด นอกจากจะใช้เทคโนโลยีการศึกษาทั้งในเรื่องของกระบวนการและทรัพยากรต่างๆ แล้ว จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการสื่อสารในการนำเสนอเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ สื่อหรือช่องทางในการถ่ายทอด และวิธีการในการติดต่อ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอน เพราะสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร คือ การที่จะสื่อความหมายอย่างไรเพื่อให้ผู้รับสารนั้นเข้าใจได้อย่างถูกต้องว่าผู้ส่งหมายความว่าอะไรในข่าวสารนั้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอทฤษฎีการสื่อสารที่นำมาใช้เป็นหลักในการศึกษาถึงวิธีการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศ การใช้สื่อและช่องทางการสื่อสาร ตัวอย่างทฤษฎีการสื่อสารที่ได้นำมาใช้ในขอบข่ายของเทคโนโลยีการศึกษา ตั้งแต่ทศวรรษ 1980s เป็นต้นมา เพื่อเอื้อประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงการเลือกใช้สื่อเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ได้แก่

สูตรการสื่อสารของลาสเวลล์ (Lasswell) (อ้างใน กิดานันท์, 2548:39)

ฮาโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold Lasswell) ได้ทำการวิจัยในเรื่องการสื่อสารมวลชนไว้ในปี พ.ศ.2491 และได้คิดสูตรการสื่อสารที่ถึงพร้อมด้วยกระบวนการสื่อสารที่สอดคล้องกัน โดยในการสื่อสารนั้นจะต้องตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้คือ

ในการที่จะจัดให้มีการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพดีนั้น เราสามารถนำสูตรของลาสเวลล์มาใช้ได้เช่นเดียวกับการสื่อสารธรรมดา คือ

ใคร (Who) เป็นผู้ส่งหรือผู้ทำการสื่อสาร เช่น ในการอ่านข่าว ผู้อ่านข่าวเป็นผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้ฟังทางบ้าน ในสถานการณ์ในห้องเรียนธรรมดาก็เช่นเดียวกันย่อมเป็นการพูดระหว่างผู้สอน

กับผู้เรียน หรือการที่ผู้เรียนกลายเป็นผู้ส่งโดยมีการตอบสนองกลับไปยังผู้สอน แต่ถ้าเป็นการสอนโดยใช้ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ตัวผู้ส่งก็คือภาพยนตร์หรือโทรทัศน์นั้น

พูดอะไร ด้วยวัตถุประสงค์อะไร (Says what, with what purpose) เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับเนื้อหาข่าวสารที่ส่งไป ผู้ส่งจะส่งเนื้อหาอะไรโดยจะเป็นข่าวสารธรรมดาเพื่อให้ผู้รับทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละวัน หรือเป็นการให้ความรู้โดยที่ผู้สอนจะต้องทราบว่าสอนเรื่องอะไร ทำไมจึงจะสอนเรื่องนั้น สอนเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และคาดว่าจะได้รับการตอบสนองจากผู้เรียนอย่างไรบ้าง

โดยใช้วิธีการและช่องทางใด (By what means, in what channel) ผู้ส่งทำการส่งข่าวสารโดยการพูด การแสดงกิริยาท่าทาง ใช้ภาพ ฯลฯ หรืออาจจะใช้อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า เช่น ไมโครโฟน หรือเครื่องเล่นวีซีดีเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาข่าวสารให้ผู้รับรับได้โดยสะดวก ถ้าเป็นในการเรียนการสอน ผู้สอนอาจจะสอนโดยการบรรยายหรือใช้สื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยในการส่งเนื้อหาบทเรียนไปให้ผู้เรียนรับและเข้าใจได้อย่างถูกต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

ส่งไปยังใคร ในสถานการณ์อะไร (To whom, in what situation) ผู้ส่งจะส่งข่าวสารไปยังผู้รับเป็นใครบ้าง เนื่องในโอกาสอะไร เช่น การอ่านข่าวเพื่อให้ผู้ฟังทางบ้านทราบถึงเหตุการณ์ประจำวัน หรือแสดงการทำกับข้าวให้กลุ่มแม่บ้านชม ผู้ส่งย่อมต้องทราบว่าผู้รับเป็นกลุ่มใดบ้างเพื่อสามารถเลือกสรรเนื้อหาและวิธีการส่งให้เหมาะสมกับผู้รับ ในการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน การสอนผู้เรียนอายุ 8 ปีกับอายุ 15 ปี ต้องมีวิธีการสอนและการใช้สื่อการสอนต่างกัน ผู้สอนต้องทราบถึงระดับสติปัญญาความสามารถและภูมิหลังของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของการเรียน เช่น มีสื่อการสอนอะไรที่จะนำมาใช้สอนได้บ้าง สภาพแวดล้อมห้องเรียนที่จะสอนเป็นอย่างไร ฯลฯ

ได้ผลอย่างไรในปัจจุบัน และอนาคต (With what effect, immediater and long term?) การส่งข่าวสารนั้นเพื่อให้ผู้รับฟังผ่านไปเฉย ๆ หรือจดจำด้วยซึ่งต้องอาศัยเทคนิควิธีการที่แตกต่างกัน และเช่นเดียวกันกับการเรียนการสอนที่จะได้ผลนั้น ผู้สอนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเมื่อสอนแล้วผู้เรียนจะได้รับความรู้เกิดการเรียนรู้มากน้อยเท่าใด และสามารถจดจำความรู้ที่ได้รับนั้นได้นานเพียงใด โดยที่ผู้เรียนอาจได้รับความรู้เพียงบางส่วนหรือไม่เข้าใจเลยก็ได้ การวัดผลของการ

ถ่ายทอดความรู้ที่นั่นอาจทำได้ยากเพราะบางครั้งผู้เรียนอาจจะไม่แสดงการตอบสนองออกมา และบางครั้งการตอบสนองนั้นก็อาจจะวัดผลไม่ได้เช่นกัน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเลือกสื่อการสอนนั้นจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของสื่อ นั้น ว่าต้องสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการสอน มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาวิชามีคุณภาพและประหยัด

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ประวัติความเป็นมา

ความคิดในการก่อตั้งวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เริ่มขึ้นภายหลังเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลงแล้ว ทั้งนี้โดยรัฐบาลในสมัยนั้นได้ตระหนักว่าการป้องกันและรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของประเทศนั้นความจริงหาได้เป็นหน้าที่ของทหารโดยเฉพาะไม่ แต่เป็นหน้าที่ที่จะต้องร่วมมือและประสานงานกันระหว่างข้าราชการทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร เช่นเดียวกันฝ่ายทหารต้องเข้าใจมุมมอง ตลอดจนข้อจำกัดและจุดอ่อนจุดแข็งของฝ่ายพลเรือน ทั้งสองฝ่ายต้องคำนึงถึงปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคง

เพื่อให้การเตรียมสรรพกำลังทั้งปวงตามแผนการป้องกันประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลดี และเพื่อดำรงไว้ซึ่งความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะฉุกเฉิน กระทั่งสงครามโลก จึงได้รับมอบภารกิจให้สถาปนาสถาบันการศึกษาชั้นสูงสุดขึ้น เพื่อประสานวิทยาด้านการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนภายใต้หลักการ “เสริมสร้างความสัมพันธ์ต่อกันเพื่อให้มีความเข้าใจกันในการกิจและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และสามารถร่วมมือประสานงานได้อย่างแน่นแฟ้นในทุกโอกาสต่อไป” ดังนั้นจึงได้สถาปนาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2498 โดยมี จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรคนแรก และดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้เริ่มจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 1 ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2498 และเปิดการศึกษาต่อเนื่องมาโดยตลอดจนถึง

รุ่นที่ 30 โดยนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการศึกษารับราชการจากฝ่ายทหาร ตำรวจ และข้าราชการพลเรือน รวมทั้งพนักงานรัฐวิสาหกิจเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงสำคัญครั้งแรกได้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2531 สืบเนื่องจากยุทธศาสตร์พระราชทานที่เน้น “ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมั่งคั่ง” และประกอบกับแนวคิดที่ว่า การป้องกันประเทศเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน การเตรียมพร้อมและการดำเนินการรวมสรรพกำลังทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ของชาติ จึงเป็นความรับผิดชอบทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้นวิทยาลัย ฯ จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาการจัดการศึกษา และได้เปิดหลักสูตรใหม่ชื่อว่า “การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน หรือหลักสูตร ปรอ.” ขึ้น โดยเป็นการจัดการศึกษาให้กับข้าราชการภาครัฐ อันได้แก่ ข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจภาคเอกชนจากสาขาต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาและความมั่นคงของชาติ ดังนั้นหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 1 จึงเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2531

นับตั้งแต่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2598 เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. 2535 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการทหารสูงสุด ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 กระทรวงกลาโหมได้มีการปรับโครงสร้างของกองบัญชาการทหารสูงสุด และจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้น มีชื่อเป็นทางการว่า “สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หรือ สปท.” และทั้งนี้ได้อพยพวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไปเป็นหน่วยขึ้นตรงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ในปี พ.ศ. 2546 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้มีแผนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอีกครั้งหนึ่ง เป็นผลจากการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทั้งระดับโลกและระดับภูมิภาคประกอบกับพลวัตของประเทศ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จึงได้เปิดหลักสูตรที่สามชื่อว่า “หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐเอกชน และการเมือง หรือหลักสูตร วปม.” วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารจากภาคการเมือง ซึ่งถือว่ามีส่วนในกระบวนการบัญญัติกฎหมายและกำหนดนโยบายระดับชาติ มีโอกาสเข้ามารับการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ผู้บริหารจากภาคการเมืองดังกล่าวมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิก

รัฐสภา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และผู้บริหารพรรคการเมือง หลักสูตร วปม. รุ่นที่ 1 จึงถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2546

จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2551) นับเป็นเวลา 53 ปีเต็ม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีการเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของโลก ทั้งในด้านเหตุการณ์และ วิชาการอย่างต่อเนื่อง และได้ทำการเปิดการศึกษาหลักสูตรต่างๆ มาแล้วดังนี้ หลักสูตร วปอ. จำนวน 51 รุ่น หลักสูตร ปรอ. จำนวน 21 รุ่น และหลักสูตร วปม. จำนวน 3 รุ่น มีนักศึกษาจบ หลักสูตรการศึกษาไปแล้วทั้งสิ้น 6,140 คน

ปรัชญา

พึงใช้ความรู้ ความเข้าใจ ในวิทยาการขั้นสูงด้านยุทธศาสตร์กับความร่วมมืออย่าง ไกล่ชิดและการประสานงานอย่างแน่นแฟ้นของผู้บริหารระดับสูงของประเทศเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการรักษาความมั่นคง และสรรค์สร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ

ปณิธาน

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จะต้องเป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย ทั้งมีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคงในทุกมิติ

วิสัยทัศน์

จะใช้ศักยภาพทั้งปวงเพื่อการพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้สามารถสนับสนุนกระบวนการ เรียนรู้ให้กับนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทั้งจักสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในหมู่ นักศึกษา ถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีทัศนคติ และอุดมการณ์รักชาติโดยยึดถือผลประโยชน์ แห่งชาติเป็นสำคัญ เพื่อนำพาชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

ภารกิจ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีหน้าที่ประสาน วิทยาการและวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ให้แก่ข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน

พนักงานองค์การของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชน และการเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการวางแผนอำนวยการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานวิทยากร ให้แก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร บริหารงาน ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ ลูกจ้าง และนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีคณะกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการประสานวิทยากรแก่นักศึกษา 2 คณะ คือ

1. สภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (สภา วปอ.) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน มีหน้าที่พิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับ

1.1 การกำหนดนโยบายในการประสานวิทยากร

1.2 การอนุมัติโครงการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

1.3 การกำหนดจำนวน และคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษในแต่ละหลักสูตรการศึกษา ตลอดจนการให้ความเห็นชอบในตัวบุคคลที่จะเข้าศึกษา

1.4 การอนุมัติปริญญา ปริญญาโทดุษฎีบัณฑิต และวุฒิการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาต่างๆ

1.5 การเสนอแนะการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ

1.6 การแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจ และหน้าที่ของสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

1.7 การแต่งตั้งรวมและยุบเลิกสถาบัน ศูนย์หรือหน่วยขึ้นตรงวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

1.8 เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

2. คณะกรรมการการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นประธาน มีหน้าที่

2.1 พิจารณาและจัดทำโครงการศึกษาและหลักสูตรการศึกษา รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ตามนโยบายของสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและนโยบายของผู้บังคับบัญชา

2.2 กำกับดูแลการบริหารการศึกษา ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามที่สภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย

การจัดองค์กร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นสถาบันการศึกษาที่ขึ้นตรงกับสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด มีผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และมีรองผู้อำนวยการฯ จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ช่วยเหลือ กำกับดูแลงานด้านวิชาการและงานด้านการบริหารของหน่วย

การแบ่งส่วนราชการ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แบ่งส่วนราชการเป็นกองต่าง ๆ ดังนี้

1. กองอำนาจการ มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องของกองอำนาจการทั่วไป ได้แก่ งานธุรการ กำลังพล หอสมุด วัสดุทัศนูปกรณ์ การรักษาความปลอดภัย การรักษาพยาบาล การส่งกำลังบำรุง และบริการอื่นๆ

2. กองพัฒนาการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบและประสานในเรื่องของการวางแผน การจัดการ และการบริหารในกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวกับการศึกษา ตลอดจนการประสานงานกับ นักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาของ วปอ.เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. กองการเมือง มีหน้าที่ให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางการเมืองสนธิสัญญาต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนนโยบายและพลังทางการเมืองของประเทศไทยและของ ต่างประเทศ รวมทั้งประมวลความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาเพื่อพัฒนานโยบายความมั่นคง แห่งชาตินอกจากนี้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาการเขียนเอกสารวิจัย ตรวจสอบและประเมินผลเอกสารวิจัย ด้านการเมือง

4. กองการเศรษฐกิจ มีหน้าที่ให้การศึกษาเกี่ยวกับขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ และพลังทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งประมวลคิดเห็น ทางการเศรษฐกิจของนักศึกษาเพื่อพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาตินอกจากนี้มีหน้าที่ให้ คำปรึกษาการเขียนเอกสารวิจัย ตรวจสอบ และประเมินผลเอกสารวิจัยด้านเศรษฐกิจ

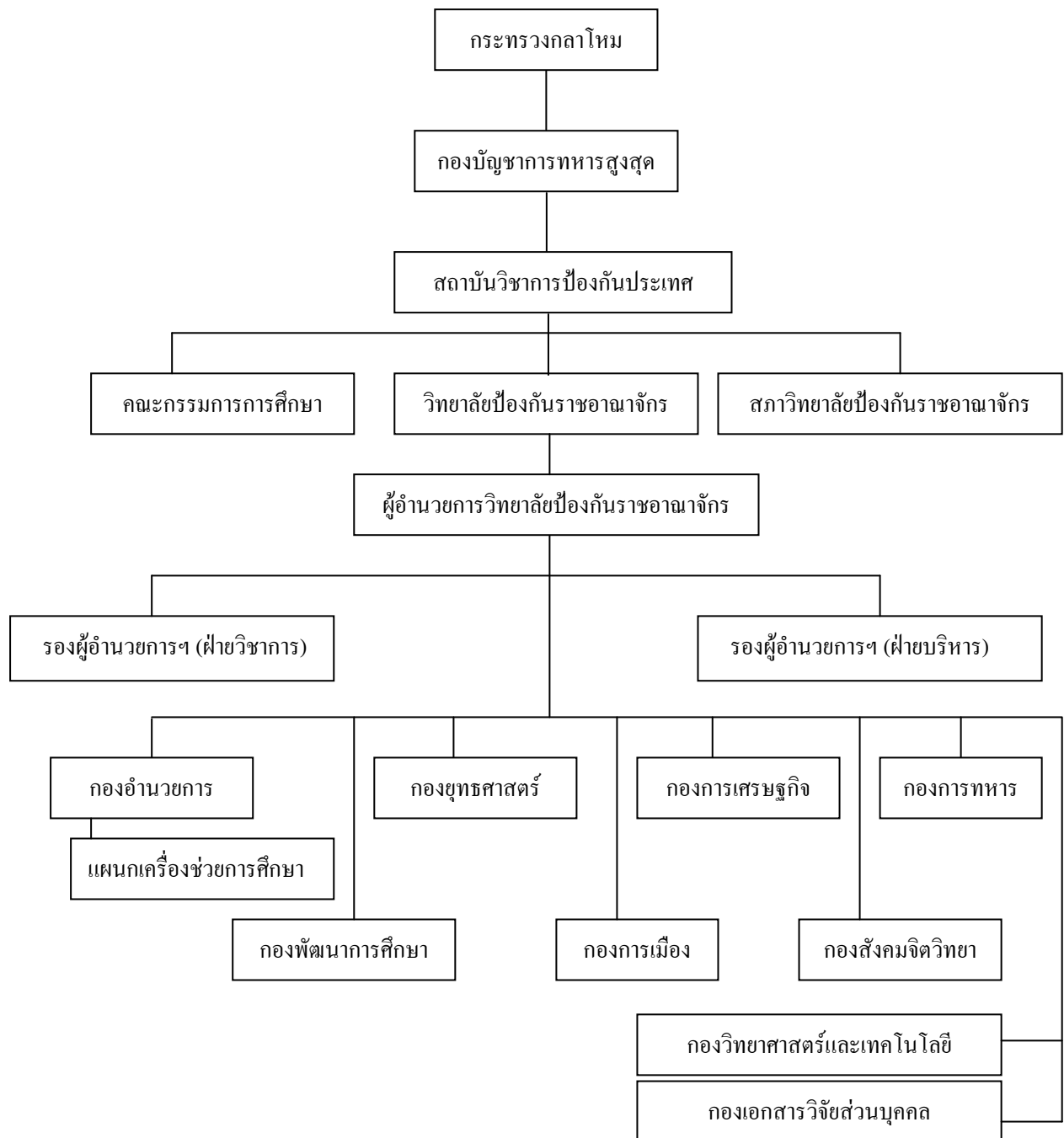
5. กองสังคมจิตวิทยา มีหน้าที่ให้การศึกษาเกี่ยวกับภาวะทางสังคมจิตวิทยาของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งประมวลความคิดเห็นทางสังคมจิตวิทยาของนักศึกษาเพื่อพัฒนา นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาการเขียนเอกสารวิจัย ตรวจสอบ และ ประเมินผลเอกสารวิจัยด้านสังคมจิตวิทยา

6. กองการทหาร มีหน้าที่ให้การศึกษาเกี่ยวกับขีดความสามารถทางการทหาร นโยบาย การทหาร ยุทธศาสตร์ และพลังทางทหาร ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งประมวล ความคิดเห็นทางการเมืองการทหารของนักศึกษาเพื่อพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาการเขียนเอกสารวิจัย ตรวจสอบ และประเมินผลการเขียนเอกสารวิจัย

นอกจากส่วนราชการในอัตราปกติตามที่ได้กล่าวมาแล้ววิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้เล็งเห็นความสำคัญของวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าและงานด้าน เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่สมควรให้มีการบริหารจัดการให้เป็นที่ยอมรับ จึงได้จัดให้มีส่วนราชการ ในอัตราเพื่อพลางอีก 2 หน่วยงาน ได้แก่

1. กองวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีหน้าที่ให้การศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ และพลังอำนาจทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งประมวลความคิดเห็นทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา เพื่อพัฒนานโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษาการเขียน เอกสารวิจัย ตรวจสอบและประเมินผลเอกสารวิจัยด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

2. กองเอกสารวิจัยส่วนบุคคล มีหน้าที่ให้การศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการเขียนเอกสารวิจัยส่วนบุคคล กำหนดขั้นตอน รายละเอียด รูปแบบการอ้างอิง และหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ เกี่ยวกับการเขียนเอกสารวิจัย ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำชื่อเรื่อง คำโครงเรื่องและ การดำเนินการวิจัย ประสานหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง คำโครงเรื่องและ การดำเนินการวิจัย ประสานหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องเพื่อการวิจัยฯ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศ

ภาพที่ 1 การแบ่งส่วนราชการของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ที่มา: กองอำนวยการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2550)

การจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร คือ

เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจหลักการและแนวความคิดพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ การเมืองเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กำหนดไว้ 3 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.2 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ และการดำเนินงานของส่วนบังคับบัญชา และส่วน อำนวยการระดับสูงของรัฐ

1.3 ให้ทราบถึงกรรมวิธีในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เฉพาะแห่งชาติ ให้สามารถตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้แล้ว และดำเนินการ กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

1.4 ให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

1.5 ให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างนักศึกษาจากส่วนราชการต่างๆ อันจะอำนวย ประโยชน์ในการประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ

2. หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร ภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

2.1 เพื่อกระตุ้นให้เกิดอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจของชาติ และผลประโยชน์แห่งชาติ

2.2 เพื่อเป็นการนำเสนอแนวความคิดและแลกเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2.3 เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ของชาติด้านเศรษฐกิจให้เกิดความมั่นคงและมั่งคั่ง

3. หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง (วปม.) กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

3.1 ศึกษาวิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงานและสิ่งแวดล้อม

3.2 ศึกษา บทบาท หน้าที่ และแนวนโยบายของภาครัฐ

3.3 เพื่อให้ทราบถึงและเข้าใจถึงแนวความคิดในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ และวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ ตลอดจนกรรมวิธีในการประเมิณยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติและมาตรการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านต่างๆ

3.4 เพื่อให้มีความเข้าใจและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

3.5 เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างนักศึกษาจากส่วนราชการต่างๆ อันจะอำนวยประโยชน์ในการประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจและส่วนราชการอิสระ

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วไป เพราะเป็นการผสมผสานระหว่างศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปกับการทดลอง การสัมมนา เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา หรือการค้นหากลยุทธ์ใหม่ๆ ในการบริหารประเทศ ทั้งนี้วิทยาลัยทำหน้าที่จัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก กำกับดูแล เพื่อให้ นักศึกษามีความรอบรู้และพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาและสร้างความสามารถการแข่งขันของชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดระหว่างกัน ซึ่งจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับวิธีดำเนินการศึกษาประกอบด้วย

1. การบรรยาย
2. การอ่านเอกสารประกอบ
3. การทดลองเป็นคณะ
4. การสัมมนา
5. การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ
6. การเขียนเอกสารวิจัยส่วนบุคคล
7. การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ระยะเวลาการศึกษา

ใช้เวลาการศึกษาในห้องบรรยาย ห้องทดลอง รวมทั้งการสัมมนา การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ การศึกษาด้วยตนเอง การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 11 เดือน โดยจะเปิดการศึกษาในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี และจะปิดการศึกษาในเดือนกันยายนของทุกปี

การประเมินผลการศึกษา

เพื่อให้ทราบผลการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้จัดให้มีการประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินผลการบรรยาย
2. การประเมินผลการทดลองเป็นคณะ
3. การประเมินผลการสัมมนา
4. การประเมินผลการแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ
5. การประเมินผลการเขียนเอกสารวิจัย
6. การประเมินผลหลักสูตรและการจัดการศึกษา

ผลการประเมินนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมและหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และตรงกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถาบัน

สื่ออุปกรณ์การศึกษา

สื่ออุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

สื่อประเภทวัสดุที่ให้บริการ

1. แผ่นโปรงใส
2. สไลด์
3. เทปคาสเซต

สื่อประเภทอุปกรณ์ที่ให้บริการ

1. คอมพิวเตอร์
2. โปรเจ็คเตอร์
3. เครื่องฉายแผ่นใสข้ามศีรษะ
4. เครื่องฉายสไลด์
5. เครื่องฉายเสมือนจริง
6. เครื่องฉายวิดีโอทัศน์
7. เครื่องรับโทรทัศน์
8. ไมโครโฟน
9. ลำโพง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พล กันบุญ (2540) ได้ทำการศึกษาสถานภาพการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ปริมาณของโสตทัศนูปกรณ์บางชนิดมีไม่เพียงพอ อายุการใช้งานประมาณ 3 – 4 ปี ความถี่ในการใช้งานระหว่าง 11 – 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โสตทัศนูปกรณ์ส่วนมากจัดซื้อด้วยเงินบำรุงการศึกษา รองลงมาคือการบริจาค

2. ปัญหาในการใช้เรียงตามลำดับดังนี้ ครูผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนการใช้โสตทัศนูปกรณ์ มีความยุ่งยากในการเคลื่อนย้ายโสตทัศนูปกรณ์มาเพื่อทำการสอน จำนวนโสตทัศนูปกรณ์ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

3. ความต้องการโสตทัศนูปกรณ์เรียงตามลำดับดังนี้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์แบบถาดกลมแนวนอน เครื่องวิดีโอทัศน์แบบเล่นและบันทึก ไมโครโฟน

4. ความต้องการในการใช้โสตทัศนูปกรณ์เรียงตามลำดับดังนี้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้โสตทัศนูปกรณ์และการผลิตโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อใช้กับโสตทัศนูปกรณ์ ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับงานโสตทัศนศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา มีศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับทำหน้าที่บริการโสตทัศนูปกรณ์ ตามลำดับ

นภิสพร สังข์ทอง (2541) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยทหารอากาศ ผลการวิจัยพบว่า

1. สื่อการสอนที่ครู – อาจารย์ใช้มาก คือ เอกสารและตำราประกอบคำบรรยาย แผ่นโปรงใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน ใช้สไลด์และเครื่องฉายปานกลาง แถบบันทึกวิดีโอทัศน์และเครื่องเล่นวิดีโอทัศน์ใช้น้อย การศึกษาด้วยตนเองของนักเรียนจะใช้สื่อที่เป็นเอกสาร ตำราและสิ่งพิมพ์ ที่อาจารย์จัดหาให้และในห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่

2. สื่อการสอนที่ครู – อาจารย์และนักเรียนต้องการใช้ คือ เอกสารและตำราประกอบคำบรรยายของตัวอย่าง ของจริง หุ่นจำลอง ชุดการเรียน เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน สไลด์ และเครื่องฉาย แถบบันทึกวีดิทัศน์และเครื่องเล่นวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แถบบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกเสียง ข้อมูล และข่าวสารเกี่ยวกับสื่อการสอน ที่ให้บริการ สถานที่บริการสื่อที่มีความสะดวก

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู – อาจารย์ คือ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการสอน บุคลากรช่วยในการผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตมีน้อย ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของนักเรียน คือ ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง วัสดุ อุปกรณ์ในการศึกษาด้วยตนเองและสื่อสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ และสถานที่ศึกษาด้วยตนเองมีน้อย

สุวิทย์ ปิตตะกาศ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการใช้สื่อการสอนประจำห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการสอนประจำห้องปฏิบัติการทางภาษา มีปัญหาอย่างมาก คือ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ รองลงมา คือ สื่อประเภทบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายการวีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียงมีน้อยและเนื้อหาไม่ตรงตามหลักสูตร ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณ และขาดความรู้ความเข้าใจในการซ่อมบำรุง ดูแลรักษาสื่อ

สุวารี เทพการณ (2543) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มี 12 ปัจจัย ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการสอน
2. มีความสะดวกในการใช้และผลิตสื่อ
3. ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ
4. อาจารย์มีความรู้ความสามารถในเรื่องสื่อการสอน
5. การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการสอน
6. การมีงบประมาณและวัสดุสนับสนุน
7. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องอาศัยสื่อประกอบ
8. การใช้ตามสมัยนิยม

9. ความพร้อมของสถานที่และสื่อ
10. มีผู้ช่วยเหลือ
11. การมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
12. ประหยัดเวลาและแรงงาน

ชัชวาลย์ พวงน้อย (2543) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนในศูนย์วิทยากร โครงการส่งเสริมศักยภาพ “โรงเรียนนาร่อง” ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารให้ความคิดเห็นว่า สื่อการสอนมีความจำเป็นมากที่สุดต่อการเรียนการสอนในศูนย์วิทยากร สื่อการสอนช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ
2. สภาพการปฏิบัติงานและการใช้สื่อการสอนของครูในศูนย์วิทยากร และครูปฏิบัติการสอน แสดงว่าใช้สื่อประเภทเครื่องมืออุปกรณ์มากที่สุด ได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุ เครื่องฉายภาพวิดีโอ สื่อกาเรียนประเภทวัสดุที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ดินน้ำมัน สีไม้ สีเทียน สีชอล์ก รูปภาพ เทปวิดีโอ สื่อประเภทเทคนิควิธีที่ใช้มากที่สุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมมีบรรยากาศเร้าใจและมีความสุขในการเรียนและใช้เทคนิคการสอนแบบสาธิตและแบบทดลองมากที่สุด
3. ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบมีดังนี้ คือ ขาดผู้จัดทำถ่ายสไลด์วิดีโอ ขาดผู้ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ และเขียนภาพ ตลอดจนขาดงบประมาณในการจัดซื้อและบำรุงรักษาซ่อมแซมสื่อการสอน
4. ความต้องการการใช้สื่อการสอน พบว่า ต้องการงบประมาณในการผลิตและจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ให้มีวารสาร สิ่งพิมพ์ให้ความรู้ด้านสื่อการสอน

ธัญญานันท์ บุญพิละ (2545) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนใช้สื่อการสอนหลายประเภทรวมกัน สื่อประเภทที่ใช้มาก สรุปได้ดังนี้

1. สื่อประเภทวัสดุการสอน ได้แก่ ตำรา ของจริง หนังสือพิมพ์ ภาพวาดและการ์ตูน และแผนภูมิ

2. สื่อประเภทอุปกรณ์การสอน ได้แก่ กระดานดำ ป้ายนิเทศ เครื่องโรเนียว กระดานขาว เครื่องพิมพ์ดีด

3. สื่อประเภทวิธีสอน ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ การบรรยาย การสาธิต และเกม

4. สื่อประเภทอื่นๆ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

5. ปัญหาที่พบในการใช้สื่อการสอน คือ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาและจัดซื้อ ครูผู้สอนไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน ขาดครุภัณฑ์ในการจัดเก็บสื่อการสอน เช่น ตู้ ชั้นวางของ ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมในเรื่องการใช้และการผลิตสื่อการสอน

บุญเทียม เทพสุภรณ์กุล (2545) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของครู – อาจารย์โรงเรียนรวมสายวิทยาการ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ผลการวิจัยพบว่า

1. สื่อการสอนที่ผู้บริหารและครู – อาจารย์ ใช้มากที่สุด คือ แผ่นโป่งใส สไลด์ และเอกสารประกอบการสอน เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เทคนิควิธี ใช้สาธิต และศึกษานอกสถานที่

2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู – อาจารย์ คือ ไม่มีงบประมาณ สื่อการสอนไม่เพียงพอ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม ผู้สอนมีประสบการณ์น้อยในการใช้สื่อการสอน ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญกับสื่อการสอน

3. สื่อการสอนที่ครู – อาจารย์ต้องการ คือ แผ่นโป่งใส แถบวิดีทัศน์ สไลด์ เอกสารประกอบการสอน เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องเล่นวิดีทัศน์

ชุดแปลงสัญญาณคอมพิวเตอร์เป็นสัญญาณวิดีโอ และเทคนิควิธี การสาธิต การบรรยาย การอภิปราย และการศึกษานอกสถานที่

น้องนุช บุญชื่น (2546) ได้ทำการศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในระยะเริ่มปฏิบัติการศึกษา พบว่า

1. สภาพสื่อการเรียนรู้ที่โรงเรียนมีใช้ มีครบตามบัญชีรายการของกรมสามัญศึกษาและส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี ปริมาณการใช้สื่อการเรียนรู้แต่ละรายการอยู่ในระดับปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ

2. ผู้บริหารโรงเรียน ครูโสตทัศนศึกษาและครูผู้สอนมีปัญหาสอดคล้องกันในเรื่องสื่อมีจำนวนไม่พอใช้ทุกรายการ ไม่มีความรู้ทางด้านการใช้เครื่องถ่ายทอด 3 มิติ ขาดงบประมาณสำหรับการจัดหาและผลิต ครูไม่มีเวลาในการผลิตและเตรียมสื่อ

3. ความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครูโสตทัศนศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมากเกือบทุกรายการ โดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์

ผ่องพรรณ เสาวภาพพฤกษ์ (2548) ได้ทำการศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอนของครูสอนภาษาจีน ในโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ครูสอนภาษาจีนเป็นเพศหญิง มีเชื้อชาติไทย สัญชาติไทยมากที่สุด ช่วงอายุของครูสอนภาษาจีนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 40-60 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป และมีความรับผิดชอบในหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการสอน

2. สภาพการใช้สื่อการสอนส่วนมากใช้ เอกสารและหนังสือประกอบการสอน ชุดการเรียนใช้เทคนิคการสาธิต และอุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน

3. ปัญหาที่พบมากที่สุดในการใช้สื่อการสอนของครูสอนภาษาจีน คือ สื่อมีสภาพเก่าชำรุด และขาดความหลากหลายของสื่อที่มีอยู่ และสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีจำนวนไม่เพียงพอ

4. สื่อการสอนที่ครูสอนภาษาจีนต้องการ ได้แก่ เอกสารและหนังสือประกอบการสอน ชุดการเรียน และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมทั้งเทคนิคการสอนแบบสาธิต นอกจากนี้ครูผู้สอนภาษาจีนยังมีความต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอนด้วย

งานวิจัยในต่างประเทศ

Lasher (1971) แห่งมหาวิทยาลัยรัฐคาโกต้าเหนือได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะที่มีต่อสื่อการศึกษาและความสามารถของครูระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่าครูระดับประถมศึกษาที่มีทัศนคติต่อสื่อการศึกษาอย่างไรบ้าง โดยใช้ครูประถมศึกษา จำนวน 135 คน จากโรงเรียน 39 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ความสามารถทางการใช้สื่อการสอน ครูมีความยุ่งยากในการใช้สื่อประเภทเครื่องมือ เช่น การใช้ฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ นอกจากนี้ยังมีความลำบากในการเลือกสื่อการสอนให้ตรงกับการเรียนรู้และเพศของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาการใช้สื่อการสอนอีกด้วย

Arterbury (1972) ได้ทำการวิจัยถึงการให้บริการในศูนย์สื่อการศึกษาของอาจารย์ในรัฐเท็กซัสว่าให้บริการหรือไม่ และสาเหตุที่เป็นอุปสรรคในการใช้มีเช่นใดบ้าง ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า

ถ้ามีบริการที่ยาวนานให้แก่บรรดาอาจารย์ อาจารย์ก็จะใช้บริการของศูนย์สื่อศึกษามากขึ้น อาจารย์ที่สอนวิชาเฉพาะ และอาจารย์ระดับประถมศึกษาใช้บริการที่จัดขึ้นโดยศูนย์สื่อศึกษามากกว่าอาจารย์ในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา อาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษาใช้บริการมากกว่าอาจารย์ที่สอนคณิตศาสตร์ อาจารย์ที่ได้รับการฝึกอบรมทางโสตทัศนศึกษาจะใช้บริการมากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น คือ การให้บริการที่ล่าช้า ทั้งในด้านการยืมและคืน เป็นอุปสรรคต่อการใช้บริการของศูนย์สื่อการศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงการบริการของศูนย์สื่อการศึกษา สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์ และอาจารย์จำนวนมากไม่ได้ใช้บริการของศูนย์สื่อการศึกษา

Henry (1987) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาในรัฐเคนตักกี พบว่า ความถี่ของการใช้สื่อขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ คือ ความง่ายของอุปกรณ์ในห้องเรียน อาคาร และสถานที่ตั้งศูนย์บริการสื่อ จำนวนครู ที่จะสามารถซื้อวัสดุและอุปกรณ์ได้ ระดับการกระตุ้นของผู้บริหาร จำนวนครูที่เข้ารับการอบรมในการเลือกใช้สื่อแต่ละชนิด

Modaress (1987) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมเทคโนโลยีทางการสอนในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของกลุ่มประเทศโอเปค (OPEC countries) ในตะวันออกกลาง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วัสดุอุปกรณ์ทางการสอนต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยมีอยู่ ส่วนมากเป็นของเก่ามากกว่าของใหม่ รูปแบบของสื่อที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นหนังสือ วารสาร และแผนที่ ส่วนเทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ Software ของคอมพิวเตอร์ และบทเรียนโปรแกรมมิให้บริการเป็นส่วนน้อย นอกจากนั้นยังพบว่างบประมาณด้านสื่อของมหาวิทยาลัยยังมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนบุคลากรด้านสื่อ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบด้านอื่นด้วย จึงไม่สามารถทำงานได้เต็มที่และบุคลากรในส่วนต่างๆ ยังมีน้อย จากการศึกษายังพบอีกว่า การบริการด้านสื่อยังไม่มีประสิทธิภาพ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ การบริการจัดอบรมด้านสื่อทางการสอนยังมีน้อย เพราะมหาวิทยาลัยยังยึดมั่นในระบบการสอนแบบเก่าที่เคยปฏิบัติมา

Lu et al. (1993) ได้ทำการศึกษาถึงการใช้สื่อของครูในประเทศสหรัฐอเมริกา ไทย ไต้หวัน ในจอร์เจีย โดยศึกษาถึงการใช้สื่อและการผลิตสื่อการสอนของครูในโรงเรียนระดับต่างๆ คือ ในสหรัฐอเมริกา ศึกษาจากกลุ่มครูในโรงเรียนมัธยมต้นขนาดกลาง ในประเทศไต้หวัน ศึกษาจากกลุ่มครูในโรงเรียนมัธยมปลายขนาดกลาง ในประเทศไทย ศึกษาจากกลุ่มครูในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในประเทศในจอร์เจีย ศึกษาจากกลุ่มครูในระดับวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความถี่ของการใช้สื่อ 8 ประเภท ผลปรากฏว่า สื่อที่มีการใช้มากที่สุด 3 ชนิดในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (99 %) วัสดุสิ่งพิมพ์ (96 %) และวีดิทัศน์ (96 %) สื่อที่ใช้มากที่สุดในประเทศไทย คือ กระดานดำ (89 %) วัสดุสิ่งพิมพ์ (69 %) และแถบบันทึกเสียงคาสเซต (51 %) สื่อที่ใช้มากที่สุดในไต้หวัน คือ กระดานดำ (87 %) วัสดุสิ่งพิมพ์ (69 %) การศึกษานอกสถานที่ และการเขียนงานกราฟิก (74 %) สื่อที่ใช้มากที่สุดในจอร์เจีย คือ กระดานดำ (85 %) กระดานขอลัก (73 %) แผนภูมิ และรูปภาพ (45–79 %)

การจัดสิ่งแวดล้อมและการจัดการเกี่ยวกับห้องสมุดหรือศูนย์หนังสือ ในสหรัฐอเมริกา (92 %) ใต้หวัน (76 %) ไทย (75%) ไนจีเรีย (75 %) การใช้การเรียนแบบมีส่วนร่วม ในสหรัฐอเมริกา (90 %) ไทย (76%) ใต้หวัน (43 %) ส่วนไนจีเรียใช้การเรียนด้วยตนเอง ส่วนวัสดุการศึกษาของไทยและใต้หวัน เป็นวัสดุที่ครูหรือนักเรียนทำขึ้นเหมือนในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี 1980

สรุปผลวิจัยวิดิทัศน์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และแถบบันทึกเสียงคาสเซต นิยมใช้มาก ในใต้หวัน ไทยและไนจีเรีย ที่น่าสนใจ คือ วิธีการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในใต้หวัน มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ไม่ได้นำเกมส์ สถานการณ์จำลองหรือนำสิ่งใหม่มาใช้ ยังคงใช้วิธีการเรียนแบบกลุ่มขนาดใหญ่ และใช้ลูกคิดในการสอนบวกเลขในโรงเรียนประถมศึกษา

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง สภาพ และความต้องการการใช้สื่อการสอน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอสรุปข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานวิจัยว่า ผู้ใช้ จะเลือกใช้สื่อการสอนโดยใช้สื่อทั้งประเภทเทคนิคและวัสดุอุปกรณ์คละกันไป ปัญหาของการใช้สื่อ พบว่า ขาดงบประมาณการผลิตและจัดซื้อปริมาณสื่อที่มีไม่เพียงพอ รวมทั้งผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการเลือกใช้สื่อให้ตรงกับผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ และความต้องการการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักรต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและ
ความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกัน
ประเทศได้รับ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ประจำวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการ
ป้องกันประเทศ จำนวน 20 คน และ อาจารย์พิเศษ จำนวน 30 คน รวม 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการ
การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งมี
รายละเอียดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
5 ระดับ ประกอบด้วยรูปแบบคำถามจำนวน 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งวิชาการ ประสบการณ์ในการทำงานและความรู้ในการใช้สื่อการสอน ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน การให้บริการเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา งบประมาณ ของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 4 ความต้องการใช้สื่อการสอน การบริการที่ต้องการของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆ จากทฤษฎี หลักการ ตำรา เอกสาร บทความ อินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยกำหนดได้ ดังนี้

1.1 สื่อการสอนที่ศึกษาจากสภาพและความต้องการ มีดังนี้

1.1.1 ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน

1.1.2 ประเภทวัสดุฉายเส้นและกระดาน

1.1.3 ประเภทโสตทัศนวัสดุ

1.1.4 ประเภทกิจกรรมและการละเล่น

1.1.5 ประเภทเครื่องมือและโสตทัศนอุปกรณ์

1.2 ศึกษาปัญหาการใช้สื่อการสอน มีดังนี้

1.2.1 ด้านสื่อการสอน

1.2.2 ด้านครูสอน

1.2.3 ด้านการให้บริการ

1.2.4 ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา

1.2.5 ด้านงบประมาณ

2. ขอคำแนะนำการสร้างแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการ เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนความถูกต้อง เหมาะสมและตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผลการแก้ไข คือ ปรับปรุงเนื้อหาโดยให้ประยุกต์นำทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนมาใช้และตัดส่วนเกินของข้อความที่ไม่จำเป็นออกไป

3. นำความรู้ที่ได้มาออกแบบสร้างสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และให้ตรงกับขอบเขตของด้านที่ต้องการจะศึกษา โดยนำการแยกประเภทสื่อการสอนของ ชม ภูมิภาค มาใช้ ซึ่งแบ่งเป็นด้านสื่อการสอน ด้านบุคลากร ด้านการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา และด้านงบประมาณ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำมาปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 ท่าน และคณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอคำแนะนำและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม โดยได้รับคำแนะนำให้แก้ไข คือ ปรับปรุงภาษาให้มีความสุภาพ กระชับและชัดเจนในการสอบถาม รวมทั้งตรวจสอบชื่อเฉพาะของสื่อการสอนแต่ละประเภทให้ถูกต้อง

5. ทำการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ยุเชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาแนะนำ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาดูจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

7. นำแบบสอบถามมาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน พร้อมทั้งหาค่าเฉลี่ยระดับคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยหาค่าเฉลี่ย คือ ค่า $\bar{X}$ และพบวาระดับคะแนนที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยจากแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ 4.35 ซึ่งอยู่ในระดับมาก จำนวน 50 ชุด

8. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปเก็บข้อมูลกับอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 50 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการประสานงานติดต่อกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรด้วยตนเอง โดยขออนุญาตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่อาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 50 คน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. หลังจากแจกแบบสอบถามให้แก่อาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 50 คน แล้วฝากแบบสอบถามไว้เป็นเวลา 1 สัปดาห์ และกลับไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาว่าครบตามจำนวนที่แจกแบบสอบถาม คือ 50 ชุด รวมทั้งความครบถ้วนของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้จัดเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งวิชาการ ประสบการณ์ในการทำงานและความรู้ในการใช้สื่อการสอน โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายจากการใช้ค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก	5
ระดับมาก	ให้ค่าน้ำหนัก	4
ระดับปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนัก	3
ระดับน้อย	ให้ค่าน้ำหนัก	2
ระดับน้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก	1

3. เมื่อหาค่าเฉลี่ยแล้ว นำมาจัดระบบค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลสภาพ ปัญหาและความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมา ซึ่งได้กระทำตามขั้นตอนด้วยวิธีการทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปตารางงานและแปลความหมายแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = 50)		
	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน ร้อยละ
เพศ		
ชาย		32 64
หญิง		18 36

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 50)		
	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน ร้อยละ
อายุ		
	30 – 40 ปี	9 18
	41 – 50 ปี	27 54
	มากกว่า 50 ปี	14 28
ระดับการศึกษา		
	ปริญญาตรี	3 6
	ปริญญาโท	40 80
	ปริญญาเอก	7 14
ตำแหน่งทางวิชาการ		
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3 6
	รองศาสตราจารย์	1 2
	อื่นๆ เช่น อาจารย์	46 92
ประสบการณ์ในการทำงาน		
	5 – 10 ปี	2 4
	11 – 20 ปี	14 28
	มากกว่า 20 ปี	34 68

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 50)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ในการใช้สื่อการสอน		
- ศึกษาในสาขาเทคโนโลยีการศึกษาหรือโสตทัศนศึกษา มาโดยตรง	12	24
- ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา ฯลฯ	8	16
- ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ เช่น วิดิทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
ต่างๆ	18	36
- อื่นๆ	12	24

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งเพศชายมีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และเพศหญิงมีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างช่วงอายุ 41 – 50 ปี มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาอยู่ระหว่างช่วงอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และอยู่ระหว่างช่วงอายุ 30 – 40 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18

ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมากที่สุด มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตำแหน่งทางวิชาการส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งอื่นๆ คือ อาจารย์ มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 92 รองลงมาอยู่ในตำแหน่งรองศาสตราจารย์ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และอยู่ในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2

ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 20 ปี มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ความรู้ในการใช้สื่อการสอนส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อวีดิทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมามีความรู้ในการใช้สื่อการสอนโดยศึกษาในสาขาเทคโนโลยีการศึกษาหรือโสตทัศนศึกษา มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ศึกษาด้วยวิธีการอื่นๆ มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24 และศึกษาด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์ มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ตารางที่ 2 แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน (N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	สภาพการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน			
1. เอกสารประกอบการ บรรยาย	4.54	0.71	มากที่สุด
2. วารสาร	3.68	0.74	มาก
3. หนังสือ หนังสือเรียน	3.58	0.78	มาก
4. ภาพถ่าย	3.14	0.67	ปานกลาง
5. ภาพยนตร์	2.36	0.90	น้อย
6. หนังสือพิมพ์	2.28	1.41	น้อย

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทประกอบการสอนที่มีการใช้งานมากที่สุด คือ เอกสารประกอบการบรรยาย มีค่าเฉลี่ย 4.54 ระดับการใช้งานมาก คือวารสาร และหนังสือ หนังสือเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.68 และ 3.58 ตามลำดับ ระดับการใช้งานปานกลาง คือ ภาพถ่าย มีค่าเฉลี่ย 3.14 ระดับการใช้งานน้อย คือ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ย 2.36 และ 2.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	สภาพการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน			
1. กระดานไวท์บอร์ด	4.28	0.82	มาก
2. รูปภาพลายเส้น	3.84	0.98	มาก
3. แผนสถิติ	3.56	0.70	มาก
4. แผนที่	3.42	0.81	ปานกลาง
5. ภาพพลิกลายเส้น	2.52	0.93	น้อย

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดานที่มีการใช้งานมาก คือ กระดานไวท์บอร์ด รูปภาพลายเส้น และแผนสถิติ มีค่าเฉลี่ย 4.28 3.84 และ 3.56 ตามลำดับ ระดับการใช้งานปานกลาง คือ แผนที่ มีค่าเฉลี่ย 3.42 และระดับการใช้งานน้อย คือ แผ่นพลิก มีค่าเฉลี่ย 2.52

ตารางที่ 4 แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทโสตทัศนวัสดุ

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	สภาพการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทโสตทัศนวัสดุ			
1. แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์)	4.80	0.45	มากที่สุด
2. แผ่น VCD, DVD	4.40	0.67	มาก
3. แถบบันทึกเสียง	4.36	0.96	มาก
4. เทปวีดิทัศน์	3.78	0.84	มาก
5. แผ่น AUDIO CD	3.58	0.93	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภท โสตทัศนวัสดุที่มีระดับการใช้งานมากที่สุด คือ แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) มีค่าเฉลี่ย 4.80 ระดับที่มีใช้งานมาก คือ แผ่น VCD, DVD แถบบันทึกเสียงและเทปวีดิทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 4.40, 4.36 และ 3.78 ตามลำดับ และระดับการใช้งานปานกลาง คือ แผ่น AUDIO CD มีค่าเฉลี่ย 3.58

ตารางที่ 5 แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทกิจกรรมและการละเล่น

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	สภาพการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทกิจกรรมและการละเล่น			
1. การทัศนศึกษา	4.66	0.86	มากที่สุด
2. การสาธิต	4.16	0.82	มาก
3. การทดลอง	3.34	0.72	ปานกลาง
4. การแสดงบทบาทสมมติ	3.04	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทกิจกรรมและการละเล่น ที่มีระดับการใช้งานมากที่สุด คือ การทัศนศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.66 ระดับการใ้ใช้มาก คือ การสาธิต มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับการใช้งานปานกลาง คือ การทดลอง และการแสดงบทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ย 3.34 และ 3.04 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	สภาพการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์			
1. เครื่องคอมพิวเตอร์	4.90	0.30	มากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	สภาพการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์			
2. เครื่องขยายเสียง	4.36	0.60	มาก
3. เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์	4.26	0.69	มาก
4. เครื่องบันทึกเสียง	4.14	0.76	มาก
5. เครื่องโปรเจ็กเตอร์	4.12	1.02	มาก
6. เครื่องรับโทรทัศน์	4.08	0.67	มาก
7. เครื่อง Visualizer	3.70	0.97	มาก
8. เครื่องฉายภาพสไลด์	2.76	1.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าระดับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่มีการใช้งานมากที่สุด คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย 4.90 ระดับการใช้งานมาก คือ เครื่องขยายเสียง, เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์, เครื่องบันทึกเสียง, เครื่องโปรเจ็กเตอร์, เครื่องรับโทรทัศน์ และ เครื่อง Visualizer ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ย 4.36, 4.26, 4.14, 4.12, 4.08 และ 3.70 ตามลำดับ และระดับการใช้งานปานกลาง คือ เครื่องฉายภาพสไลด์ มีค่าเฉลี่ย 2.76

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ตารางที่ 7 แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านสื่อการสอน

(N = 50)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ด้านสื่อการสอน			
1. สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด	2.84	0.71	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(N = 50)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ด้านสื่อการสอน			
2. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตสื่อการสอนมีไม่เพียงพอ	2.80	0.70	ปานกลาง
3. สื่อการสอนที่มีอยู่ชำรุดขาดประสิทธิภาพ	2.80	1.37	ปานกลาง
4. สื่อการสอนที่มีอยู่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน	2.44	0.81	น้อย

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ปัญหาระดับปานกลาง คือ สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด, วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตสื่อการสอนมีไม่เพียงพอ และ สื่อการสอนที่มีอยู่ชำรุดขาดประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.84, 2.80 และ 2.80 ตามลำดับ และระดับปัญหาน้อย คือ สื่อการสอนที่มีอยู่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน มีค่าเฉลี่ย 2.44

ตารางที่ 8 แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านครูผู้สอน

(N = 50)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ด้านครูผู้สอน			
1. มีเวลาสำหรับเตรียมการสอนหรือจัดหาสื่อการสอน	3.56	0.58	มาก
2. มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการเลือกสื่อการสอน	3.56	0.61	มาก
3. มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน	3.48	0.54	ปานกลาง
4. มีความรู้เพียงพอในการใช้สื่อการสอน	3.44	0.64	ปานกลาง
5. ทราบว่ามีสื่อการสอนไว้ให้บริการ	2.58	0.81	น้อย

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ปัญหาที่มีระดับมาก คือ มีเวลาพอสำหรับเตรียมการสอนหรือจัดหาสื่อการสอน และมีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการเลือกสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.56 และ 3.56 ตามลำดับ ปัญหาระดับปานกลาง คือ มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน และมีความรู้เพียงพอในการใช้สื่อการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.44 ตามลำดับ และปัญหาระดับน้อย คือ ทราบว่ามีสื่อการสอนอะไรไว้ให้บริการบ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.58

ตารางที่ 9 แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านการให้บริการ

(N = 50)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ด้านการให้บริการ			
1. ขาดผู้ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และ เขียนภาพเพื่อประกอบการสอน	3.86	0.50	มาก
2. ขาดผู้ให้คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน	3.66	0.56	มาก
3. มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ ประจำห้องเรียน	3.58	0.76	มาก
4. ขาดการจัดบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการ และการถ่ายเอกสาร	3.50	0.81	มาก
5. ขาดผู้แนะนำเกี่ยวกับการจัดเก็บสื่อการสอนอย่างถูกวิธี	2.62	0.49	ปานกลาง
6. ขาดการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ทราบถึงสื่อการสอนชนิดใหม่ๆ	2.34	0.72	ปานกลาง
7. ขาดการจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน	2.18	0.77	น้อย
8. ขาดการจัดระบบ วิธีการยืม และการให้บริการสื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน	2.18	0.44	น้อย

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการได้รับบริการที่มีปัญหาระดับมาก คือ ขาดผู้ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และ เขียนภาพเพื่อประกอบการสอน, ขาดผู้ให้คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน, มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ ประจำห้องเรียน และขาดการจัดบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางการวิชาการและการถ่ายเอกสาร มีค่าเฉลี่ย 3.86, 3.66, 3.58 และ 3.50 ตามลำดับ ระดับปัญหาปานกลาง คือ ขาดผู้แนะนำเกี่ยวกับการจัดเก็บสื่อการสอนอย่างถูกวิธี และ ขาดการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ทราบถึงสื่อการสอนชนิดใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ย 2.62 และ 2.34 และระดับปัญหาน้อย คือ ขาดการจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอนและขาดการจัดระบบ วิธีการยืม และการให้บริการสื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 2.18 และ 2.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา
(N = 50)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา			
1. เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ไม่สามารถบริการด้านสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง	4.26	1.05	มาก
2. ขาดเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่มีคุณภาพและความรู้ด้านสื่อการสอนอย่างแท้จริง	4.00	0.67	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่มีปัญหาระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ไม่สามารถบริการด้านสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง และ ขาดเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่มีคุณภาพและความรู้ด้านสื่อการสอนอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.26 และ 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านงบประมาณ

(N = 50)

การใช้สื่อการเรียนการสอน	ปัญหาการใช้		
	μ	σ	ระดับ
ด้านงบประมาณ			
1. งบประมาณไม่เพียงพอในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการสอน	3.66	0.59	มาก
2. งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อการสอน	3.62	0.64	ปานกลาง
3. งบประมาณมีจำกัด ทำให้ได้สื่อการสอนที่ไม่มีคุณภาพ	2.98	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านงบประมาณที่มีปัญหาระดับมาก คือ งบประมาณไม่เพียงพอในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.66 ระดับปัญหามานกลาง คือ งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อการสอน และงบประมาณมีจำกัด ทำให้ได้สื่อการสอนที่ไม่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.62 และ 2.98 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ตารางที่ 12 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ

ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน

1. เอกสารประกอบการบรรยาย	3.34	0.77	ปานกลาง
--------------------------	------	------	---------

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน			
2. วารสาร	3.34	0.56	ปานกลาง
3. หนังสือ หนังสือเรียน	2.76	0.92	ปานกลาง
4. ภาพถ่าย	2.72	0.86	ปานกลาง
5. หนังสือพิมพ์	2.08	0.97	น้อย
6. ภาพยนตร์	1.94	0.91	น้อย

จากตารางที่ 12 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน ความต้องการระดับปานกลาง คือ เอกสารประกอบการบรรยาย, วารสาร, หนังสือ หนังสือเรียน และภาพถ่าย มีค่าเฉลี่ย 3.34, 3.34, 2.76 และ 2.72 ตามลำดับ ความต้องการระดับน้อย คือ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์ มีค่าเฉลี่ย 2.08 และ 1.94 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทวัสดุสายเส้นและกระดาน

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทวัสดุสายเส้นและกระดาน			
1. แผนสถิติ	3.82	0.94	มาก
2. กระดานไวท์บอร์ด	3.80	0.96	มาก
3. แผนที่	3.74	1.02	มาก
4. รูปภาพสายเส้น	3.28	0.83	ปานกลาง
5. ภาพพลิกสายเส้น	2.64	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน ความต้องการระดับมาก คือ แผนสถิติ กระดานไวท์บอร์ด และแผนที่ มีค่าเฉลี่ย 3.82, 3.80 และ 3.74 ตามลำดับ ความต้องการระดับปานกลาง คือ รูปภาพลายเส้น และภาพพลิกลายเส้น มีค่าเฉลี่ย 3.28 และ 2.64 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทโสตทัศนวัสดุ

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทโสตทัศนวัสดุ			
1. แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์)	4.54	0.68	มากที่สุด
2. แผ่น VCD, DVD	4.32	0.68	มาก
3. แถบบันทึกเสียง	4.20	0.81	มาก
4. เทปวีดิทัศน์	4.14	0.86	มาก
5. แผ่น AUDIO CD	3.54	0.86	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทโสตทัศนวัสดุ ความต้องการระดับมากที่สุด คือ แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) มีค่าเฉลี่ย 4.54 ความต้องการระดับมาก คือ แผ่น VCD, DVD, แถบบันทึกเสียง, เทปวีดิทัศน์ และ แผ่น AUDIO CD มีค่าเฉลี่ย 4.32, 4.2, 4.14 และ 3.54 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทกิจกรรมและการละเล่น

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทกิจกรรมและการละเล่น			
1. การทัศนศึกษา	4.68	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทกิจกรรมและการละเล่น			
2. การสาธิต	3.86	0.57	มาก
3. การทดลอง	3.26	0.78	ปานกลาง
4. การแสดงบทบาทสมมติ	2.72	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการเรียน ประเภทกิจกรรมและการละเล่น ความต้องการระดับมากที่สุด คือ การทัศนศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.68 ความต้องการระดับมาก คือ การสาธิต มีค่าเฉลี่ย 3.86 ความต้องการระดับปานกลาง คือ การทดลอง และการแสดงบทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ย 3.26 และ 2.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการเรียน ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์			
1. เครื่องคอมพิวเตอร์	4.50	0.71	มาก
2. เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์	4.02	0.77	มาก
3. เครื่องบันทึกเสียง	3.86	0.73	มาก
4. เครื่องโปรเจ็กเตอร์	3.64	0.69	มาก
5. เครื่องขยายเสียง	3.48	0.74	ปานกลาง
6. เครื่องรับโทรทัศน์	3.32	0.68	ปานกลาง
7. เครื่อง Visualizer	3.30	0.76	ปานกลาง
8. เครื่องฉายภาพสไลด์	2.52	1.23	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทเครื่องมือ โสตทัศนูปกรณ์ ความต้องการระดับมาก คือ เครื่องคอมพิวเตอร์, เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์, เครื่องฉายภาพวีดิทัศน์, เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องโปรเจ็คเตอร์ มีค่าเฉลี่ย 4.50, 4.02, 3.86 และ 3.64 ตามลำดับ ความต้องการระดับปานกลาง คือ เครื่องขยายเสียง, เครื่องรับโทรทัศน์, เครื่อง Visualizer และ เครื่องฉายภาพสไลด์ มีค่าเฉลี่ย 3.48, 3.32, 3.30 และ 2.52 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทการบริการ

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทการบริการ			
1. จัดให้บริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับ			
เอกสารทางวิชาการ และการถ่ายเอกสาร	4.36	0.83	มาก
2. จัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอน			
ใช้ประกอบการสอน	4.24	0.66	มาก
3. ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง			
และ เขียนภาพเพื่อประกอบการสอน	3.76	0.48	มาก
4. คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน	3.76	0.56	มาก
5. จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีให้บริการได้			
ทราบ	3.76	0.52	มาก
6. เผยแพร่สื่อการสอนชนิดใหม่ๆ ให้ทราบอยู่เสมอ	3.54	0.99	มาก
7. จัดระบบวิธีการยืม และการบริการสื่อการสอน			
เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้สอน	3.14	1.01	ปานกลาง
8. จัดให้มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉาย			
ภาพเสมือนจริง เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน ฯลฯ			
ประจำห้องเรียนต่าง ๆ อย่างถาวร	2.94	0.79	ปานกลาง
9. คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บรักษาสื่อการสอน			
อย่างถูกวิธี	2.78	1.07	ปานกลาง

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(N = 50)

สื่อการเรียนการสอน	ความต้องการ		
	μ	σ	ระดับ
ประเภทการบริการ			
10. คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน ที่ถูกต้อง	2.72	0.88	ปานกลาง
11. จัดทำคู่มือแนะนำการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้อง	2.72	0.95	ปานกลาง
12. จัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน	2.6	1.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 แสดงระดับความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทการบริการ ความต้องการระดับมาก คือ จัดให้บริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางการวิชาการ และการถ่ายเอกสาร, จัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน, ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และเขียนภาพเพื่อประกอบการสอน, คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน, จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีให้บริการได้ทราบ และเผยแพร่สื่อการสอนชนิดใหม่ๆ ให้ทราบอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.36, 4.24, 3.76, 3.76, 3.76 และ 3.54 ตามลำดับ ความต้องการระดับปานกลาง คือ จัดระบบวิธีการยืม และการบริการสื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้สอน, จัดให้มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่อง Visualizer เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน ฯลฯ ประจำห้องเรียนต่างๆ อย่างถาวร, คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บรักษาสื่อการสอนอย่างถูกวิธี, คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้อง, จัดทำคู่มือแนะนำการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้อง และจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.14, 2.94, 2.78, 2.72, 2.72 และ 2.6 ตามลำดับ

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ ดังนี้

1. ด้านสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พบว่า ส่วนมากใช้เอกสารประกอบการบรรยาย วารสาร หนังสือ หนังสือเรียน รูปภาพลายเส้น แผนสถิติ กระดานไวท์บอร์ด แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) การทัศนศึกษา เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องโปรเจ็คเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภิศพร สังข์ทอง, น.ท.หญิง (2541) เรื่อง สถานภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ครู-อาจารย์ใช้สื่อการสอนส่วนมาก คือ เอกสารและตำราประกอบการบรรยาย แผ่นโปสเตอร์และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน สไลด์และเครื่องฉาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเทียม เทพสุภรณ์กุล, น.ต. (2545) เรื่อง สถานภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู-อาจารย์โรงเรียนรวมสาขามหาวิทยาลัยการเกษตรศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ครู-อาจารย์ใช้สื่อการสอนส่วนมาก คือ แผ่นโปสเตอร์ สไลด์ เอกสารประกอบการสอน เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เทคนิควิธี การสาธิต และ การศึกษานอกสถานที่

2. ด้านปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พบว่า มีปัญหามากในด้านครูผู้สอน ได้แก่ เวลาสำหรับเตรียมหรือจัดหาสื่อการสอน พื้นความรู้ในการเลือกสื่อการสอน ด้านการให้บริการ ได้แก่ ขาดผู้ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และเขียนภาพเพื่อประกอบการสอน ขาดผู้ให้คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ ประจำห้องเรียน ขาดการจัดบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการ และการถ่ายเอกสาร ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ไม่สามารถบริการด้านสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง ขาดเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่คุณภาพและความรู้ด้านสื่อการสอนอย่างแท้จริง ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย

ของ นกิสพร สังข์ทอง, น.ท.หญิง (2541) เรื่อง สถานภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู-อาจารย์ คือ ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการสอน บุคลากรช่วยในการผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตมีน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ ปิตตะกาศ (2542) เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการสอนประจำห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียน ปฏิรูปการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน คือ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ ขาดแคลนบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจในการซ่อมบำรุงและดูแลรักษาสื่อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญานันท์ บุญพิละ (2545) เรื่อง สภาพ ความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครู คือ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาและจัดซื้อ ครูผู้สอนไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน ขาดครุภัณฑ์ในการจัดเก็บสื่อการสอน เช่น ตู้ ชั้นวางของ รวมทั้งครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมในเรื่องการใช้และการผลิตสื่อการสอน

3. ด้านความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พบว่า มีความต้องการสื่อการสอนหลายประเภท คือ แผ่นสไลด์ แผ่นที่ กระดานไวท์บอร์ด แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) แผ่น VCD, DVD แถบบันทึกเสียง เทปวีดิทัศน์ แผ่น AUDIO CD การทัศนศึกษา เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องโปรเจกเตอร์ รวมทั้งต้องการให้มีการบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการ การถ่ายเอกสาร การจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน ช่วยผลิตสื่องานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และเขียนภาพเพื่อประกอบการสอน การให้คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีให้บริการได้ทราบ และเผยแพร่สื่อการสอนชนิดใหม่ๆ ให้ทราบอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พล กันบุญ (2540) เรื่อง สถานภาพ การใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ครูมีความต้องการเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์แบบถาดกลมแนวนอน เครื่องวีดิทัศน์แบบเล่นและบันทึก ไมโครโฟน และต้องการให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้โสตทัศนูปกรณ์ และการผลิตโสตทัศนูปกรณ์ การให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับงานโสตทัศนศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา และการมีศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่บริการโสตทัศนูปกรณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นื่องนุช บุญขึ้น (2546) เรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการ

เรียนรู้ของครูในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในระยะเริ่มปฏิรูปการศึกษา ที่พบในทำนองเดียวกันว่า ครูมีความต้องการสื่อการเรียนรู้ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและเตรียมสื่อ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ เสาวภาคพฤษ์ (2548) เรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของครูสอนภาษาจีน ในโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร ที่พบในทำนองเดียวกันว่า สื่อการสอนที่ครูสอนภาษาจีนต้องการ คือ เอกสารและหนังสือประกอบการสอน ชุดการเรียนและบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมทั้งเทคนิคการสอนแบบสาธิต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผู้วิจัยขอนำเสนอขั้นตอนสรุปตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
2. เพื่อศึกษาความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ประจำวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 20 คน และอาจารย์พิเศษ จำนวน 30 คน รวม 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยรูปแบบคำถามจำนวน 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งวิชาการ ประสบการณ์ในการทำงานและความรู้ในการใช้สื่อการสอน ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน การได้รับการบริการ เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา งบประมาณ ของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการใช้สื่อการสอน การบริการที่ต้องการของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งวิชาการ ประสบการณ์ในการทำงาน และความรู้ในการใช้สื่อการสอน

2. ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 64 มีอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 54 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 80 มีตำแหน่งทางวิชาการอยู่ในตำแหน่งอื่นๆ คือ อาจารย์ ร้อยละ 92 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 68 และมีความรู้ในการใช้สื่อการสอนด้วยการศึกษาด้วยตนเองจากสื่อวีดิทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 36

2. สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน

สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน พบว่า มีการใช้เอกสารประกอบการบรรยายมากที่สุด ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน พบว่า มีการใช้กระดานไวท์บอร์ด รูปภาพลายเส้น และแผนสถิติในระดับมาก ประเภทโสตทัศนวัสดุ พบว่า มีการใช้แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) ในระดับมากที่สุด ประเภทกิจกรรมและการละเล่น พบว่า มีการใช้การทัศนศึกษาในระดับมากที่สุด และประเภทเครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ พบว่า มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในระดับมากที่สุด

3. ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน

3.1 ปัญหาด้านสื่อการสอน พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตสื่อการสอนมีไม่เพียงพอ และสื่อการสอนที่มีอยู่ชำรุดขาดประสิทธิภาพ ปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ สื่อการสอนที่มีอยู่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน

3.2 ปัญหาด้านครูผู้สอน พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ มีเวลาสำหรับเตรียมการสอนหรือจัดหาสื่อการสอน และมีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการเลือกสื่อการสอน ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน และมีความรู้เพียงพอในการใช้สื่อการสอน ปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ ทราบว่ามีสื่อการสอนไว้ให้บริการ

3.3 ปัญหาด้านการได้รับบริการ พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ขาดผู้ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และ เขียนภาพเพื่อประกอบการสอน ขาดผู้ให้คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง ฯลฯ ประจำห้องเรียน ขาดการจัดบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการ และการถ่ายเอกสาร ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ขาดผู้แนะนำเกี่ยวกับการจัดเก็บสื่อการสอนอย่างถูกวิธี และขาดการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ทราบถึงสื่อการสอนชนิดใหม่ๆ ปัญหาในระดับน้อย คือ ขาดการจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน และขาดการจัดระบบ วิธีการยืม และการให้บริการสื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน

3.4 ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ไม่สามารถบริการด้านสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง และขาดเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่มีคุณภาพและความรู้ด้านสื่อการสอนอย่างแท้จริง

3.5 ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ งบประมาณไม่เพียงพอในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการสอน ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อการสอน และปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ งบประมาณมีจำกัด ทำให้ได้สื่อการสอนที่ไม่มีคุณภาพ

4. ความต้องการการใช้สื่อการสอน

ความต้องการการใช้สื่อการสอน ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน พบว่า มีความต้องการเอกสารประกอบการบรรยาย วารสาร หนังสือ หนังสือเรียน และภาพถ่าย ในระดับปานกลาง ประเภทวัสดุสายเส้นและกระดาน พบว่า มีความต้องการแผ่นสถิติ กระดานไวท์บอร์ด และแผนที่ในระดับมาก ประเภทโสตทัศนวัสดุ พบว่า มีความต้องการแผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์) ในระดับมากที่สุด ประเภทกิจกรรมและการละเล่น พบว่า มีความต้องการ

การทัศนศึกษาในระดับมากที่สุด ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ พบว่า มีความต้องการเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องโปรเจกเตอร์ในระดับมาก ประเภทการบริการ พบว่า มีความต้องการให้จัดบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการ และการถ่ายเอกสาร จัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผัง และเขียนภาพเพื่อประกอบการสอน ให้คำแนะนำในการผลิตและการสร้างสื่อการสอน จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีให้บริการได้ทราบ และเผยแพร่สื่อการสอนชนิดใหม่ๆ ให้ทราบอยู่เสมอ ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีนโยบายและแผนการดำเนินงานด้านการใช้สื่อการสอนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ควรสนับสนุนอาจารย์มีการฝึกการใช้และผลิตสื่อการสอนให้เกิดความชำนาญ ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้อาจารย์มีการพัฒนาการใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้งานให้เพียงพอับความต้องการของผู้สอน
3. ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดหาและซ่อมบำรุงสื่อการสอน เพื่อให้เพียงพอับความต้องการของผู้สอน
4. จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อให้สามารถบริการด้านสื่อการสอนต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของศูนย์สื่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

2. ควรมีการจัดทำวิจัย เรื่องรูปแบบและประสิทธิภาพของศูนย์สื่อที่เหมาะสมกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อที่มีประสิทธิภาพทั้งรูปแบบและการบริหารงานที่เหมาะสม

3. ควรมีการจัดทำวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็น เพื่อทราบสภาพ ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ผู้สอน เป็นระยะทุก 3 - 5 ปี เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2534. แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2534 (ฉบับร่าง). กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.

กิดานันท์ มลิทอง. 2536. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอ็ดิสันเพลสโปรดักส์ จำกัด.

_____. 2548. เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.

จรีชา เหนียนเฉลย. 2537. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ. 2528. การเลือกและการใช้สื่อการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. ม.ป.ป.ก. เทคโนโลยีการศึกษา. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)

ชม ภูมิภาค. 2526. เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา. กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์ประสานมิตร.

ัชชาวล พวงน้อย. 2543. สภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอนในศูนย์วิทยาการ
โครงการส่งเสริมศักยภาพ “โรงเรียนนาร่อง”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2526. เทคโนโลยีการศึกษา: หลักการและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ คนอื่นๆ. 2531. ระบบการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2537. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษาหน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 14. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2533. เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ธัญญานันท์ บุญพิละ. 2545. สภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นภิศพร สังข์ทอง. 2541. สถานภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

น้องนุช บุญชื่น. 2546. สภาพ ปัญหา และความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษาในระยะเริ่มปฏิรูปการศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญเทียม เทพสุภรณ์กุล. 2545. สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของครู-อาจารย์โรงเรียนรวมสายวิทยาการ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2540. วิธีวิจัยการศึกษา (Educational Research Methodology). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร, พี.เอ็น.การพิมพ์.

- เป็รื่อง กุมุท. 2519. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, สำนักงานการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539.
- ผ่องพรรณ เสาวภาคพฤษ. 2548. สภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอนของครูสอน
ภาษาจีน ในโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พล กันบุญ. 2540. สถานภาพการใช้สื่อการสอนของครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง
สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาสนา ชาวหา. 2533. สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิรุฬห์ ลีลาพฤษ. 2522. คำบรรยายวิชา Utilization of Instructional Media. ภาควิชา
โสตทัศนศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- วีระ ไทยพานิช. 2528. โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร:
ภาคพัฒนาตำราและเอกสารทางวิชาการ, หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู.
- สันทัต ภิบาลสุข และ พิมพ์ใจ ภิบาลสุข. 2524. การใช้สื่อการสอน. ภาควิชาเทคโนโลยีทาง
การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวารี เทพการณ. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวิทย์ ปิตตะกาศ. 2542. ปัญหาการใช้สื่อการสอนประจำห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียน
ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุรัชย์ ประเสริฐสรวย. ม.ป.ป. การจัดระบบงานเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดระบบงานเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุโชติ ดาวสุโข และ สาโรจน์ แผงยัง. 2535. สื่อการสอน คู่มือการสอน. กรุงเทพมหานคร:

คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมการผลิตตำราและสื่อการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8

พ.ศ.2540-2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

Arterbury, E.H. 1971. **Teacher Utilization of Media Services Provided by the Regional**

Education Service Centers in Texas. Dissertation Abstracts International.

32 (March 1971): 4825A – 4826A.

Davies, I.K. 1981. **Instructional Techniques.** New York: McGraw-Hill Book Company.

Erickson, C. W. H. 1965. **Fundamentals of the Teaching with Audiovisual Technology.**

New York:Macmillan.

Erickson, C.W.H. 1971. **Administrating Instructional Media Programmes.** New York:

The McMillan Co.

Gerlach, V.S. and D.P.Ely. 1980. **Teaching and Media : A Systematic Approach.** New Jersey :

Prentice-Hall Inc.

Henry, S.A. 1887. **A Study of the Relationships among Selected Factors Affecting Kentucky Teacher. Instructional Technology use in the Elementary Classroom.** 4 August, 1987: 3094-3095.

Lasher, E. B. 1971. **Education Media Attitudes of and Competecies for Elementary Teacher. Dissertation Abstracts International.** 2 March, 1971: 32.

Lu, M., Morlan , J.E., Lerchalolarn, C., Lee, B. and Dike, H. 1993. **Media Utilization by Teachers in theunited State, Taiwan, Thailand, and Nigeria.** Educational Technology Research and Development. 41 (January 1993): 107-111.

Modaress, M. 1987. **Study of Instructional Technology Program in University of OPEC Countries in Middle East.** Dissertation Abstracts International. 48 (November 1987): 1177-A.

Shores, L. 1969. **Instructional Materials: An Introduction for Teachers.** New York : The Ronald Press.

Wittich, W.A.and C.F.Schuller. 1973. **Instructional Technology: Its Nature and Use.** New York: Harper &Row Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ถองชัย สุรวัฒนบูรณ์
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. พันเอก ดร.กฤษฎา สุทธานินทร์
ผู้อำนวยการกองเอกสารวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
3. นายรุตม์ เจริมกระจัน
หัวหน้าแผนกผลิตและบริการสื่อการสอน ศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ภาคผนวก ข
แบบประเมินเครื่องมือ

แบบประเมินแบบสอบถาม
เรื่อง สภาพ ปัญหา และความต้องการ การใช้สื่อการสอน
ของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. คำชี้แจงการตอบแบบสอบถามชัดเจน					
2. คำถามมีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย					
3. คำถามครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา					
4. การจัดกลุ่มคำถามมีความเหมาะสม					
5. การจัดลำดับข้อคำถามมีความเหมาะสม					
6. ภาษาที่ใช้ในข้อคำถามมีความชัดเจน					
7. ปริมาณคำถามมีความเหมาะสม					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

.....

(.....)

ผู้ประเมิน

...../...../.....

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพ ปัญหา และความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ การใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแต่ละตอนก่อนลงมือตอบ

โปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของผลการวิจัย

“สื่อการเรียนการสอน” หมายถึง อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (equipment หรือ hardware หรือ big media), วัสดุ (software) หรือสื่อเล็ก (small media) และวิธีการ (method) ซึ่งประกอบด้วย สื่อประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน สื่อประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน สื่อประเภทโสตทัศนวัสดุ สื่อประเภทกิจกรรมและการละเล่น และสื่อประเภทเครื่องมือและโสตทัศนอุปกรณ์ ที่นำมาใช้ในการสนับสนุนด้านการเรียนการสอนในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อให้ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน

“อาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ” หมายถึง บุคลากรทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอน นักศึกษาที่เข้ารับการศึกา และควบคุมการสัมมนาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ร.ท.หญิง ปุณยวีร์ เกียรติประจักษ์
นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. อายุ

- ☐ น้อยกว่า 30 ปี
☐ 30 – 40 ปี
☐ 41 – 50 ปี
☐ มากกว่า 50 ปี

3. ระดับทางการศึกษา

- ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. ตำแหน่งทางวิชาการ

- ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ รองศาสตราจารย์
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
☐ 5 – 10 ปี
☐ 11 – 20 ปี
☐ มากกว่า 20 ปี

6. ท่านมีความรู้การใช้สื่อการสอนโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ สำเร็จการศึกษาในสาขาเทคโนโลยีการศึกษาหรือโสตทัศนศึกษามาโดยตรง
- ☐ ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา ฯลฯ
- ☐ ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิดิทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

สภาพ การใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่แสดงสภาพการใช้และระดับการใช้สื่อการสอนที่ท่านใช้ใน
 ปัจจุบัน โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ

สื่อการเรียนการสอน	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน					
1. หนังสือ หนังสือเรียน					
2. หนังสือพิมพ์					
3. เอกสารประกอบการบรรยาย					
4. วารสาร					
5. ภาพถ่าย					
6. ภาพยนตร์					
ประเภทวัสดุลายเส้นและกระดาน					
1. ภาพพลิกลายเส้น					
2. รูปภาพลายเส้น					
3. แผนที่					
4. แผนสถิติ					
5. กระดานไวท์บอร์ด					
ประเภทโสตทัศนวัสดุ					
1. เทปวีดิทัศน์					
2. แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์)					
3. แถบบันทึกเสียง					
4. แผ่น VCD , DVD					
5. แผ่น AUDIO CD					

สื่อการเรียนการสอน	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเภทกิจกรรมและการละเล่น					
1. การทัศนศึกษา					
2. การสาธิต					
3. การทดลอง					
4. การแสดงบทบาทสมมติ					
ประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์					
1. เครื่อง Visualizer					
2. เครื่องรับโทรทัศน์					
3. เครื่องขยายเสียง					
4. เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์					
5. เครื่องบันทึกเสียง					
6. เครื่องคอมพิวเตอร์					
7. เครื่องโปรเจ็คเตอร์					
8. เครื่องฉายภาพสไลด์					

ปัญหา การใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่แสดงปัญหาและระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนของท่าน โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสื่อการสอน					
1. สื่อการสอนที่มีอยู่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
2. สื่อการสอนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอ					
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อการสอนมีไม่เพียงพอ					
4. สื่อการสอนที่มีอยู่ชำรุดขาดประสิทธิภาพ					
ด้านครูผู้สอน					
1. มีเวลาพอสำหรับเตรียมหรือจัดหาสื่อการสอน					
2. ทราบว่ามีสื่อการสอนไว้ให้บริการ					
3. มีพื้นความรู้เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน					
4. มีพื้นความรู้เพียงพอในการเลือกสื่อการสอน					
5. มีพื้นความรู้เพียงพอในการใช้สื่อการสอน					
ด้านการให้บริการ					
1. ขาดผู้ช่วยเหลือผลิตงานกราฟิก แผนภูมิ แผนผังและเขียนภาพเพื่อประกอบการสอน					
2. ขาดผู้ให้คำแนะนำการผลิตและการสร้างสื่อการสอน					
3. ขาดการจัดบริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการและการถ่ายเอกสาร					
4. มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แผ่นใส เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน ฯลฯ ประจำห้องเรียนต่างๆอย่างถาวร					
5. ขาดการจัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน					

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการให้บริการ (ต่อ)					
6. ขาดผู้แนะนำเกี่ยวกับการเก็บสื่อการสอนอย่างถูกวิธี					
7. ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงสื่อการสอนชนิดใหม่ๆ					
8. ขาดการจัดระบบ วิธีการยืม และการให้บริการสื่อการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน					
ด้านเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา					
1. ขาดเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาที่มีคุณภาพและความรู้ด้านสื่อการสอนอย่างแท้จริง					
2. เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายด้านไม่สามารถบริการด้านสื่อการสอนได้อย่างทั่วถึง					
ด้านงบประมาณ					
1. งบประมาณมีจำกัดทำให้ได้สื่อการสอนที่ไม่มีคุณภาพ					
2. งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อการสอน					
3. งบประมาณไม่เพียงพอในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อการสอน					

**ความต้องการ การใช้สื่อการสอนของอาจารย์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่แสดงความต้องการและระดับความต้องการ
การใช้สื่อการสอนของท่าน โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ

สื่อการเรียนการสอน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเภทเอกสารและภาพประกอบการสอน					
1. หนังสือ หนังสือเรียน					
2. หนังสือพิมพ์					
3. เอกสารประกอบการบรรยาย					
4. วารสาร					
5. ภาพถ่าย					
6. ภาพยนตร์					
ประเภทวัสดุฉายสไลด์และกระดาน					
1. ภาพพลิกฉายสไลด์					
2. รูปภาพฉายสไลด์					
3. แผนที่					
4. แผนสถิติ					
5. กระดานไวท์บอร์ด					
ประเภทโสตทัศนวัสดุ					
1. เทปวีดิทัศน์					
2. แผ่นบันทึกข้อมูล (สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์)					
3. แถบบันทึกเสียง					
4. แผ่น VCD , DVD					

สื่อการเรียนการสอน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเภทโสตทัศนวัสดุ (ต่อ)					
5. แผ่น AUDIO CD					
ประเภทกิจกรรมและการละเล่น					
1. การทัศนศึกษา					
2. การสาธิต					
3. การทดลอง					
4. การแสดงบทบาทสมมติ					
ประเภทเครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์					
1. เครื่อง Visualizer					
2. เครื่องรับโทรทัศน์					
3. เครื่องขยายเสียง					
4. เครื่องเล่นและบันทึกเทปวีดิทัศน์					
5. เครื่องบันทึกเสียง					
6. เครื่องคอมพิวเตอร์					
7. เครื่องโปรเจกเตอร์					
8. เครื่องฉายภาพสไลด์					
ประเภทบริการ					
1. ช่วยเหลือผลิตงานกราฟ แผนภูมิ แผนผังและเขียนภาพประกอบการสอน					
2. คำแนะนำการผลิตและการสร้างสื่อการสอน					
3. จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่มีให้บริการได้ทราบ					
4. จัดระบบวิธีการยืม และการบริการสื่อการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้สอน					
5. จัดให้บริการด้านการพิมพ์ การจัดทำต้นฉบับเอกสารทางวิชาการ และการถ่ายเอกสาร					
6. คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้อง					
7. จัดทำคู่มือแนะนำการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้อง					
8. จัดให้มีสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เครื่องฉายภาพเสมือนจริง เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน ฯลฯ ประจำห้องเรียนต่างๆ อย่างถาวร					

สื่อการเรียนการสอน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเภทบริการ (ต่อ)					
9. คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บรักษาสื่อการสอนอย่างถูกวิธี					
10. จัดหาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน					
11. เผยแพร่สื่อการสอนชนิดใหม่ๆให้ทราบอยู่เสมอ					
12. จัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน					

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – สกุล

ร้อยโทหญิง ปุณยวีร์ เกียรติประจักษ์

วัน เดือน ปีที่เกิด

8 กรกฎาคม 2519

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาการประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

ประจำกองพัฒนาการศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ